

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Μ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1963 | ΑΡΙΘ. 17

Ο ΘΕΜΕΛΙΟΣ ΛΙΘΟΣ

Τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀπεφάσισεν, ὡς ἀνεκοινώθη, τὴν ἐπανεξέτασιν τοῦ ζητήματος τῆς ἐκδόσεως τῶν νέων διδακτικῶν βιβλίων. Καὶ ἦτο καιρὸς πλέον ν' ἀπαλλαγῇ ἡ μαθητιῶσα νεολαία μας πολλῶν τοιούτων, τὰ ὅποια οὐδόλως δυσκολευόμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἄθλια κατασκευάσματα.

*

Δυστυχῶς, ἐκτὸς βεβαίως ἐξαιρέσεων, τὸ ἐπίπεδον τῶν βιβλίων, τὰ ὅποια ἐγκρίνονται καὶ χρησιμοποιοῦνται ἐκάστοτε ὡς διδακτικὰ τοιαῦτα, δὲν εἶναι αἰσθητῶς ὑψηλόν, τόσον διὰ τὴν στοιχειώδη ὅσον καὶ διὰ τὴν Μέσην Παιδείαν μας. Ἡ διαπίστωσις δὲ αὐτῇ—διαπίστωσις παλαιὰ ἀλλ' ἀκάρπως ἕως χθὲς ἐπαναλαμβανομένη—ἤγαγε προφανῶς τὸ Ὑπουργεῖον εἰς τὴν ὀρθὴν ἀπόφασιν, ν' αὐξήσῃ τὰ διὰ τὴν συγγραφὴν των βραβεῖα. Καὶ τόσον ὁ ἐκπαιδευτικὸς μας κόσμος, ὅσον καὶ οἱ γονεῖς, ἐχαιρέτισαν μὲ ἱκανοποίησιν τὸ μέτρον, ὡς ἐμφαῖνον, ὅτι συνησθάνθη, ἐπὶ τέλους, ἡ Πολιτεία τὴν οὐσιωδестаτὴν αὐτὴν ἔλλειψιν καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέοντα ἐμπόδια, διὰ τὴν ἐπιτυχὴν ἀπόδοσιν τοῦ μορφωτικοῦ ἔργου εἰς τὴν ἐγκύκλιον Παιδείαν.

*

Δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἡ αὐξήσις ἀπλῶς τῶν ἀμοιβῶν διὰ τὴν συγγραφὴν τῶν διδακτικῶν βιβλίων, ὅπως ἐξασφάλισῃ τὴν καλὴν των ποιότητα. Ἀλλὰ πρέπει, πιστεύομεν, νὰ ληφθοῦν παραλλήλως καὶ τὰ κατάλληλα μέτρα, ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν αἱ ἀπαιτήσεις τῆς Πολι-

τείας ἐναντι τοῦ ἔργου τῶν συγγραφέων νὰ καταστοῦν πλέον³ συγκεκριμέναι καὶ πληρέστεραι· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ κρίσις ἐπὶ τῶν ὑποβαλλομένων ἐκάστοτε βιβλίων νὰ εἶναι εὐστοχωτέρα καὶ κατὰ πάντα ἀδιάβλητος. Εὐτυχῶς δὲ καὶ τὰ δύο αὐτὰ μέτρα δὲν σημαίνουν ἐπιπρόσθετον ὑλικὴν ἐπιβάρυνσιν. Ἀλλ' ἀπλῶς καὶ μόνον συστηματικὴν καὶ ἐμβριθῆ μελέτην τοῦ ζητήματος. Καὶ πρὸ παντὸς ἀγρυπνον τὴν Κρατικὴν ἐποπτεῖαν, ὅπως χρησιμοποιοῦνται ὡς κριταὶ πρόσωπα διαθέτοντα κριτήρια φωτεινὰ καὶ ἀνώτερα πάσης ὑποψίας περὶ τυχόν ἀδίκων προτιμήσεων!

*

Πρέπει νὰ κατανοηθῇ, ὅτι εἶναι ὅλως ἀπαραίτητον νὰ ἐξασφαλισθοῦν ὅλαι αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν συγγραφὴν βιβλίων συγχρονισμένων καὶ τὰ ὅποια νὰ περιέχουν ὕλην οὐσιώδη, εὐχυμον καὶ ἀφομοιώσιμον, καὶ οὐχὶ ἀσκόπους, φορτικὰς καὶ ὅλως δυσπέπτους λεπτομερείας. Ἐπὶ πᾶσιν δέ, νὰ καταστῇ συνείδησις, ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτον, νὰ βρίθουν τὰ Ἑλληνικὰ σχολικὰ βιβλία ἱστορικῶν ἀνακριβειῶν, ἢ πραγματικῶν σφαλμάτων. Καὶ τὸ φοβερώτερον ὅλων, νὰ περιέχουν ἐνίοτε πράγματα, ποὺ εἶναι ὅλως ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸ Ἑλληνορθόδοξον πνεῦμα καὶ τὰ Ἑλληνορθόδοξα ἰδεώδη, ἐπὶ τῶν ὁποίων καὶ μόνον εἶναι δυνατὸν νὰ θεμελιωθῇ ἀδυσείστως ἡ προκοπὴ καὶ ἡ εὐτυχία τοῦ ἔθνους.

*

Ἡ ἀνθρωπότης σήμερον διανύει μίαν νέαν ἐντελῶς ἐποχὴν, τῆς ὁποίας γνώρισμα εἶναι,

Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ὁ σεβαστός μοι καὶ ἀγαπητός μοι φίλος Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἑλαίας κ. Ἀθηναγόρας εἰς διάλεξίν του τιτλοφορουμένην: «Ἡ παράδοσις καὶ αἱ παραδόσεις», λεχθεῖσαν ἐν Μοντρεάλη τοῦ Καναδά, δημοσιευθεῖσαν δὲ εἰς τὸ Α' τεῦχος τοῦ ἔτους 1963 τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία, εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μνημονεύσῃ μὲν εὐφήμως καὶ ἡμῶν, οὐχὶ ὁμως πιστῶς καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὰ ὅσα ὑπεστηρίξαμεν περὶ διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ ἀποστολικοῦ ἀξιώματος, ἐκλιπόντος ἤδη, καὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ μόνου ἀπομείναντος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνωτάτου ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος, καίπερ μὴ ταυτιζομένου πρὸς τὸ ἀποστολικόν. Παρέλιπε τουτέστιν ὁ Σεβασμιώτατος δύο οὐσιώδεις λόγους, σαφῶς ὑφ' ἡμῶν ἐκτιθεμένους, καθ' οὓς τὰ δύο ταῦτα ἀξιώματα διακρίνονται ἀλλήλων. Ὁ πρῶτος τούτων εἶναι, ὅτι τῶν Ἀποστόλων ἡ ἐξουσία καὶ δικαιοδοσία ἐξετείνετο ἐπὶ πάσης τῆς οἰκουμένης. Δὲν ἦσαν ἐπίσκοποι ὠρισμένης περιοχῆς ἢ ἐκκλησίας, ὡς οἴοσθ' ἡμῶν διαδεξαμένων αὐτοὺς ἐπισκόπων. Ὁ δεῦτερος δὲ καὶ οὐσιωδέστερος εἶναι, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν μάρτυρες ἄμεσοι τοῦ Χριστοῦ «ἐν παντί χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος», ὡς ὁ θεὸς Πέτρος καθώρισε τὸ πρὸς ἐκλογὴν ἀπαραίτητον προσόν ἐκείνου, ὅστις θὰ διεδέχετο τὸν ἐκπεσόντα Ἰούδαν. Ὡς ἄμεσοι μάρτυρες καὶ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου οἱ Ἀπόστολοι, ἐκλεγέντες καὶ παρασκευασθέντες ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ἔλαβον ἀμέσως παρ' αὐτοῦ τὰς θείας ἀποκαλύψεις, τυχόντες δὲ καὶ ἰδικοῦ χαρίσματος μετὰ τὴν Πεντηκοστήν ἦσαν καὶ εἰς ἕκαστος τούτων ἀλάθητοι θεματοφύλακες καὶ διδάσκαλοι τῶν ὑπὸ τοῦ Κυρίου παραδοθεισῶν εἰς αὐτοὺς ἀληθειῶν. (Ἰδε Δογματικὴν τόμος Β', σελ. 390).

Καὶ διὰ νὰ γίνῃ ἀντιληπτόν, ποίαν σημασίαν ἐνέχει τὸ τελευταῖον τοῦτο, θὰ ὑπενεθυμίζομεν τὸ

ἐξῆς: Ἡ Ἐκκλησία μας ἐδόξασε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τιμᾷ μεγάλους Πατέρας καὶ Διδασκάλους. Ἀνεκήρυξε δὲ ὡς ἀλαλήτους τοὺς δογματικούς ὄρους τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐρωτῶμεν: Ὅλοι οἱ Πατέρες αὐτοὶ μαζὺ καὶ ὅλοι αἱ ἑπτὰ Σύνοδοι καὶ αἱ ὑπ' αὐτῶν ἐπικυρωθεῖσαι, θὰ ἠδύναντο νὰ συντάξουν καὶ νὰ παραδώσουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὅχι πολὺ, γραμμὰς μόνον τινάς, αἵτινες νὰ καταλάβουν θέσιν εἰς τὸν κανόνα τῆς Καινῆς Διαθήκης ὡς θεόπνευστον τμήμα αὐτῆς; Ἐξ ἄλλου ὁμως ἐὰν ἤθελεν ὑποτεθῇ, ὅτι τὴν στιγμὴν αὐτὴν μεταξὺ παπύρων τινῶν ἀνακαλύπτεται τεμάχιον αὐθεντικὸν ἀδίαμφισβήτητον ἐπιστολῆς Ἀποστόλου τινός, τί νομίζετε; Δὲν θὰ καταριθμηθῇ τοῦτο διὰ συμφώνον πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν βοῆς εἰς τὸν κανόνα τῆς Καινῆς Διαθήκης;

Ἀκριβῶς δὲ εἰς τὸ ὅτι τὸ θεόπνευστον καὶ ἀλάθητον αὐτὸ τῶν Ἀποστόλων ὑπῆρξεν ἀποκλειστικὸν χάρισμά των καὶ δὲν μετεδόθη τοῦτο εἰς πάντας τοὺς διαδεξαμένους αὐτοὺς ἐπισκόπους, διὰ τοῦτο ἀπαντῶνται ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ καὶ ἐπίσκοποι εἰς αἱρέσεις ἐκκλίναντες, καὶ σύνοδοι ἐπισκόπων ἀποδοκιμασθεῖσαι καὶ διὰ κακῶν χαρκτηρισμῶν ὡς ἀπόβλητοι εἰς τοὺς αἰῶνας στιγματισθεῖσαι. Ταῦτα ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τῶν ὅσων ἔχω γράφει.

Ἦδη θὰ ἐτόλμων νὰ διαφωνήσω πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἑλαίας καὶ ἐπὶ τῶν ὁρῶν Consensus Apostolorum καὶ Consensus Fidelium, οἵτινες κατ' ἐμὴν τοῦλάχιστον γνώμην ἐξ Ὁρθοδόξου ἐπόψεως δὲν εἶναι μόνον καινοφανεῖς, ἀλλὰ καὶ ἀπαράδεκτοι. Ἡ Συμφωνία τῶν Ἀποστόλων διασφαλίζει τὸ κύρος αὐτῶν πέραν τῆς προσωπικῆς των γνώμης; Μοῦ φαίνεται πολὺ τολμηρὸν. Δηλαδή ἐὰν ἔγραφε τὴν γνώμην αὐτοῦ

ὅτι αἱ ἐφαρμογαὶ τῶν Ἐπιστημῶν διαδραματίζουν ὅλοεν καὶ σημαντικώτερον ρόλον εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Καὶ οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Ἐπιστήμη θὰ πολλαπλασιάσῃ συνεχῶς τὰς κατακτήσεις της. Προϋπόθεσις ὁμως τῆς τεχνικῆς αὐτῆς προόδου εἶναι ἡ ἀνθρωπιστικὴ παιδεία καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν ἀγωγή. Ἄς μὴ λησμονῶμεν ποτέ, ὅτι τεράστια καταστροφικὰ δυνάμεις εὐρίσκονται σήμερον εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὅτι, ἂν στεροῦνται ἠθικῆς συνειδήσεως οἱ χειριζόμενοι αὐτάς, εἶναι ἐνδεχόμενον, ἀνά

πᾶσαν στιγμὴν, νὰ παραδοθῇ ὁ κόσμος εἰς ἀφανισμόν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, κατὰ τὴν διαδρομὴν τῆς ἱστορικῆς ζωῆς, οὐδέποτε ἡ ἠθικὴ ἀγωγή ἦτο τόσο ἀπαραίτητος, ὅσον σήμερον. Καὶ ἡ διαμόρφωσις Χριστιανικοῦ ἥθους εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν πρέπει ν' ἀποτελέσῃ τὸν θεμέλιον λίθον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ βασισθῇ ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ ἡ τεχνικὴ μόρφωσις. Καὶ τὰ διδακτικὰ βιβλία εἶναι ἀναμφιβόλως μέγιστος πρὸς τοῦτο συντελεστής.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Η ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΝ Τῇ ΑΠΟΛΥΣΕΙ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΩΝ Ι. ΝΑΩΝ

Τὰ τῆς ἐξουσίας τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου πρὸς ἀπόλυσιν τῶν ἐν τοῖς Ἑνοριακοῖς Ναοῖς ὑπηρετούντων ἱεροψαλτῶν καὶ νεωκόρων καθορίζει τὸ ἄρθρ. 64 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἑφημερίων.

Καὶ κατὰ μὲν τὰς διατάξεις τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἁρθροῦ τούτου «Οἱ ψάλται καὶ νεωκόροι διορίζονται καὶ παύονται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου μετὰ γνώμην τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, εἰς εἰδικὴν συνεδρίασιν συνερχομένου, εἰς ἣν δέον, ἀπαραιτήτως, νὰ μετέχῃ καὶ τὸ κληρικὸν μέλος, κατὰ δὲ τὰς διατάξεις τῆς παραγρ. 3 τοῦ αὐτοῦ ἁρθροῦ, «ὁ Μητροπολίτης ἀσκεῖ πειθαρχικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ψαλτῶν καὶ νεωκόρων διὰ πάσαν παράβασιν

ἀναγομένην εἰς τὴν κανονικὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἐπιβάλλων, μετὰ προηγουμένην ἔγγραφον ἀπολογίαν, τὴν ποινὴν τοῦ προστίμου μέχρι 200 δραχμῶν καί, ἐν τῇ ὑποτροπῇ, πρόστιμον 500 δραχμῶν ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, προσωρινὴν καὶ ὀριστικὴν ἀπόλυσιν».

Ὑπὸ τοιαύτην νομικὴν τοποθέτησιν, διὰ τοῦ ἁρθρ. 64 τοῦ Α.Ν. 2200, δύο περιπτώσεις ἀπολύσεως ἱεροψαλτῶν καὶ νεωκόρων τῶν Ἱ. Ἑνοριακῶν Ναῶν παρίστανται καὶ δὴ

Α'.—Ἡ πρώτη, βάσει τῆς παρ. 1, ἀφορῶσα, γενικῶς, τὸ δικαίωμα τοῦ Μητροπολίτου πρὸς ἀπόλυσιν τῶν ὑπ' Αὐτὸν ὑπηρετούντων κατωτέ-

ὁ θεὸς Ἰάκωβος, ἢ ἕτερός τις τῶν δοκούντων περὶ τῶν ζητημάτων, περὶ τὰ ὁποῖα ἐνδιέτριψεν ἡ ἀποστολικὴ σύνοδος, μεμονωμένως καὶ ἐν ἐπιστολῇ τοῦ τινι, ἥτο δυνατόν νὰ πλανηθῇ; Αὐτὸ μοῦ ὑπενθυμίζει τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν περὶ τοὺς Μεταρρυθμιστάς, οἵτινες ὅταν κατεφέροντο κατὰ τοῦ μοναχικοῦ βίου διὰ νὰ ὑπερπηδήσουν τὸν σκόπελον τὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τῆς ἀγαμίας προτιμήσεως τοῦ θεοῦ Παύλου, ἐχαρκτηρίζον ὡς ἀτομικὰς γνώμας αὐτοῦ κατ' οὐδὲν δεσμευούσας τὴν Ἐκκλησίαν τὰ ὅσα περὶ τῶν παρθένων γράφει ὁ Ἀπόστολος ἐν τῇ «Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ». Ὅπως καὶ τοὺς χαρακτηρισμοὺς αὐτοῦ τοῦ Λουθέρου περὶ τῆς Καθολικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰακώβου, τῆς ἐξαιρέσεως μετὰ τῆς πίστεως καὶ τὰ ἔργα, ὡς περιεχοῦσης ἄχυρον πολὺ.

Ἀκριβῶς περὶ τῆς συνόδου τῶν Ἀποστόλων προκειμένου ἐφιστῶ τὴν προσοχὴν εἰς τὸ ὅτι οὐδεμία διαφωνία μετὰ τῶν Ἀποστόλων προέκυψε, πρωτοστατήσαντες δὲ εἰς τὴν συμφωνοῦσαν καὶ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου λύσιν ὑπῆρξαν αὐτοὶ οὗτοι οἱ Πέτρος καὶ Ἰάκωβος. Τί λόγον εἶχεν ἡ σύγκλησις τῆς ἀποστολικῆς συνόδου; Νὰ ἀποστομωθοῦν οἱ ψευδάδελφοι καὶ νὰ κλείσῃ, εἰ δυνατόν, τὸ στόμα «φιλοπρωτευόντων» τινῶν, ὡς ὁ Διοτρεφής, ὅστις καὶ τοῦ γέροντος Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ τὸ κῦρος δὲν ἐδυσκολεῖτο νὰ καταπατῇ «οὐκ ἐπιδεχόμενος αὐτὸν καὶ λόγοις πολλοῖς φλυαρῶν τοῦτον» καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ πεμπόμενους ἀδελφοὺς «καὶ ἔτι τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλων».

Ὡς πρὸς τὴν Συμφωνίαν τῶν Πιστῶν ἐὰν τὴν ἐδεχόμεν, θὰ ἐγκαθίδρυνον καὶ νέον Magisterium ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ναί· δέχομαι τὸ βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἀλλὰ ὅχι ὡς ξεχωριστὸν προνόμιον τῶν λαϊκῶν. Περιλαμβάνει τοῦτο κληρὸν καὶ λαόν, τὸν

λαὸν δὲ πάντοτε ἐπόμενον καὶ κυβερνώμενον καὶ διδασκόμενον καὶ ἀγιαζόμενον διὰ τῶν μυστηρίων. Δέχομαι τὸν λαὸν φρουρὸν καὶ φύλακα τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀλλὰ συγχρόνως δέχομαι τὸν κληρὸν καὶ δὴ τοὺς ἐπισκόπους ὅταν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν εὐκρινεῖ πόθῳ πρὸς διατύπωσιν τῆς ἀληθείας συγκροτοῦνται καὶ συσκέπτονται συνοδικῶς, δέχομαι τοὺς ὡς θεῖον δικαίον ἀποφαινομένους καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ λαϊκοῦ κριτηρίου διακριβοῦντας τὴν ἀλήθειαν.

Μάλιστα· δέχομαι καὶ συνειδησιν καὶ ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐντὸς ὅμως τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων παραδοθείσης Χριστιανικῆς παρακαταθήκης κινουμένην, διαμορφουμένην καὶ ἀναπτυσσομένην. Δι' ἐμβαθύνσεως εἰς αὐτὴν μάλιστα. Ὅχι ὅμως καὶ διὰ διαπλατύνσεως ταύτης. Ἐπὶ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ σημείου διαφωνοῦμεν ὀξέως καὶ πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ποῦ ἐστήριξεν αὕτη οὐ μόνον τὸ περὶ ἀλαθιῆτος, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ ἀσπίλου συλλήψεως καὶ μεταστάσεως τῆς Θεοτόκου δόγματά της; Ποῦ δὲ τὴν ἀποστέρησιν τοῦ ποτηρίου ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν λαϊκῶν; Οὐχὶ ἐπὶ εἰκαστικῶν διευρύνσεων τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως; Πῶς λοιπὸν διαφωνοῦμεν πρὸς αὐτὴν μόνον ὡς πρὸς τὸ Magisterium;

Φοβοῦμαι, ὅτι ἀκριβῶς δι' αὐτὸ ἡρνήθησαν εἰς τὴν τελευταίαν σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ τὴν διάκρισιν τῆς Ἀποστολικῆς Παραδόσεως ὡς δευτέρας πηγῆς τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, διότι ἐπὶ τῆς Παραδόσεως ταύτης δὲν θὰ ἀνευρεθοῦν ποτὲ ἐρείσματα τῶν ρωμαιοκαθολικῶν τούτων καινοτομιῶν. Διὰ τῆς περὶ συνειδήσεως ὅμως καὶ πείρας τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας θεωρίας, ὡς οὗτοι ἀντιλαμβάνονται ταύτην, ὅλα δικαιολογοῦνται καὶ ὅλα στήριζονται.

II. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

ρων κληρικῶν, ὑπὸ ὠρισμένας ἐν τῷ Νόμῳ δια-
γραφομένας διατυπώσεις καὶ

Β'.—Ἡ δευτέρα, βάσει τῆς παρ. 3, ἀφορῶσα
τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἐπισκόπου πρὸς
ἐπιβολὴν πειθαρχικῶν ποινῶν. Ἐν τῇ παραγράφῳ
ταύτῃ τοῦ Νόμου ἡ ἀπόλυσις σημειοῦται ὡς κει-
μένη εἰς τὴν κορυφὴν σειρᾶς πειθαρχικῶν ποινῶν,
καθοριζομένων ὑπὸ τούτου, πρὸς κολασμὸν πα-
ραβάσεων «ἀναγομένων εἰς τὴν κανονικὴν ἐκτέλεσιν
τῶν καθηκόντων».

Ἡ ἀπόλυσις, ἐνεργουμένη κατὰ τὰς διατάξεις
τῆς πρώτης παραγράφου, ἀναφέρεται, γενικῶς,
εἰς τὴν ἀκαταλλήλοτητα τοῦ προσώπου-
ὑπαίτιον ἢ μή, τοῦ ὑπηρετοῦντος ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ
ἐν θέσει ἱεροψάλτου ἢ νεωκόρου. Ἡ ἀκαταλλη-
λότης αὕτη δύναται νὰ εἶναι σωματική, πνευμα-
τική ἢ καὶ ἠθική. Ἐπιγενομένη ἢ ἀποκαλυπτομένη
ὡς ὑφισταμένη, σωματική ἢ πνευματική ἀσθένεια
ἢ ἀποκάλυψις ἠθικῶν παραπτωμάτων τοῦ προη-
γουμένου ἢ καὶ τοῦ νῦν βίου, ἀσυμβιβάστων μὲ τὴν
ιδιότητα τοῦ κληρικοῦ, εἶναι δυνατόν νὰ δημιουρ-
γῇ βάσιν πρὸς δικαιολόγησιν τῆς τοιαύτης ἀπο-
λύσεως, διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὁποίας ἐπι-
βάλλεται κλήσις πρὸς ἀπολογία τοῦ ἀπολυομένου
ἢ προηγουμένη γνώμη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμ-
βουλίου, «εἰς εἰδικὴν συνεδρίᾳσιν συνερχομένου,
εἰς ἣν δέον, ἀπαραιτήτως, νὰ μετέχῃ καὶ τὸ κληρι-
κὸν μέλος». Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ
Συμβουλίου, ἀποτελοῦσα προϋπόθεσιν τῆς τοιαύ-
της ἀπολύσεως, ἐφ' ὅσον δὲν ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Νό-
μου, δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ εἶναι
σύμφωνος πρὸς τὴν τοιαύτην τοῦ ἀποφα-
σίζοντος Ἐπισκόπου, ὅστις κατὰ τὰς διατάξεις
τοῦ Α' Κανόνος τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, «πεπιστευ-
μένος τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου» καὶ ἔχων, ἐν σχέσει πρὸς
τὸν ὑπ' αὐτὸν Ἱερὸν Κλῆρον καὶ Λαὸν καὶ τοὺς
ἐν ταῖς Μοναῖς ἀσκουμένους Μοναχοὺς, καθήκοντα
ἀνάλογα πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀσκού-
μενα (ἄρθρ. 22 Ν. 671), μεριμνᾷ «περὶ πάντων ἐν
γένει τῶν εἰς τὴν θείαν λατρείαν ἀναγομένων»
(ἄρθρ. 23 Ν. 671).

Πέραν, ὅμως, τῆς προηγουμένης περιπτώσεως,
ὁ Νόμος ἀντιμετωπίζει, ἐν τῇ παρ. 3 τοῦ ἄρθρ.
64, τὸ θέμα τῆς διακριτικῆς Ἐξουσίας τοῦ Ἐπι-
σκόπου ἐν τῇ ἐπιβολῇ πειθαρχικῶν ποινῶν πρὸς
παραβάτας ἱεροψάλτας καὶ νεωκόρους «ἐν τῇ
κανονικῇ ἐκτέλεσει τῶν καθηκόντων» αὐτῶν.

Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν κολάζε-
ται ὁ ὑπαίτιος παραβαίνων ἢ παραλείπων
τὴν ἐκτέλεσιν διαταγῶν ἢ Κανονισμῶν ἢ ἐνεργῶν
πράξεις ἢ παραλείψεις ἀντιθέτους πρὸς τὴν ἐν τῇ
Ἐκκλησίᾳ ὀφειλομένην τάξιν. Καὶ ὁ Νόμος, ἐν τῇ
ἐφαρμογῇ τῶν ποινῶν, καθορίζει ποινὰς ἀπὸ τῆς

τοῦ προστίμου τῶν 200 δραχμῶν μέχρι τῆς ὀριστι-
κῆς ἀπολύσεως.

Ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς διατάξεως ταύτης ἐγεν-
νήθη τὸ πρόβλημα ἐὰν ὑφίσταται ὑποχρέωσις, διὰ
τὸν Ἐπίσκοπον, ἐπιβολῆς πρῶτον τῆς ποινῆς
τοῦ προστίμου τῶν 200 δραχμ. δεύτερον, ἐν ὑπο-
τροπῇ, τοῦ προστίμου τῶν 500 δραχμῶν, τρίτον,
ἐν νέᾳ ἐπαναλήψει τῆς παραβάσεως, τῆς προσω-
ρινῆς ἀπολύσεως καὶ τελευταῖον, ἐν ἐπερχομένη
νέᾳ παραβάσει, τῆς ὀριστικῆς τοιαύτης, διότι ἡ
παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρ. 64 τοῦ Α.Ν. 2200/40, ὡς
διατυπῶνται—γραμματικῶς ἐρμηνευομένη—παρέχει
τὸν κίνδυνον τῆς τοιαύτης ἐκδοχῆς.

Τοιαύτη, ὅμως, ἐρμηνεία εἶναι ἄσχετος πρὸς
τὴν θέλησιν τοῦ Νομοθέτου. Οὗτος διὰ τοῦ Νόμου
τούτου ἐπεθύμει τὴν ρύθμισιν τῶν τῆς θείας λα-
τρείας, ἀναγομένων εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ διε-
πομένων ὑπὸ τῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ
Συντάγματος τελούντων Ἱερῶν Κανόνων. Ἐφαρμογὴ
τῆς γραμματικῆς ἐρμηνείας, μακρὰν τοῦ πνεύματος
τοῦ Νομοθέτου καὶ τῆς τελολογικῆς τοιαύτης, θὰ
ἡγγίζε τὰ ὅρια ἀσυδοσίας, ἐφ' ὅσον ὁ Ἐπίσκοπος,
δεσμευόμενος ὑπὸ τῆς διατάξεως, θὰ ἔδει νὰ περιορί-
ζηται εἰς τὴν ἐπιβολὴν πρὸς τὸν ὑπαίτιον καὶ τῆς
βαρυτάτης τῶν ἀσεβειῶν, ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ, νεωκόρον
ἢ ἱεροψάλτην, ποινῆς προστίμου δραχμῶν δια-
κοσίων (200) μόνον καὶ μεθ' ὑποτροπῆν, ποινῆς
δραχμῶν πεντακοσίων (500), διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ
φθάσῃ, μετὰ τὴν προσωρινὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἀσε-
βοῦντος, εἰς τὴν ὀριστικὴν τοιαύτην.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐξεδόθη, *ad hoc*, ἡ
ὑπ' ἀριθμ. 1168/1963 ἀπόφασις τοῦ Α' Τμ. τοῦ
Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὅπερ κρίνον ἐπὶ
αἰτήσεως ἀκυρώσεως ὑποβληθείσης ὑπὸ ἀπολυ-
θέντος νεωκόρου, στρεφομένης κατὰ τῆς σχετικῆς
πράξεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ἀπε-
φάνθη ὅτι «κατὰ τὴν ἀληθῆ τῆς διατάξεως ταύτης
ἐννοίαν, προκειμένου περὶ βαρέων παραπτωμάτων
δικαιολογούντων ποινὴν προσωρινῆς ἢ ὀριστικῆς
ἀπολύσεως, οὐδόλως ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐπιβολὴν
ταύτης, ὅπως ἐξαντληθῶσι προηγουμένως αἱ ἐπιει-
κέστεραι πειθαρχικαὶ ποιναί» (Σ. Ἐπικρατείας
1134/1955).

Κατὰ ταῦτα, ἐπὶ παραβάσεων τῶν ἱεροψαλτῶν
καὶ νεωκόρων, ἐν τῇ κανονικῇ ἐκτέλεσει τῶν καθη-
κόντων αὐτῶν, δύναται ὁ οἰκείος Ἐπίσκοπος, μετὰ
κλήσιν πρὸς ἀπολογία τοῦ κατηγορουμένου καὶ
σχηματισμὸν τοῦ οἰκείου φακέλλου (διὰ τῆς ἐξετά-
σεως μαρτύρων κλπ), νὰ ἐπιβάλῃ, ἐν τῇ διακρι-
τικῇ Αὐτοῦ ἐξουσίᾳ, τὴν ποινὴν τῆς ὀριστικῆς
ἀπολύσεως, ἐφ' ὅσον προκύπτει «βαρὺ παρά-
πτωμα δικαιολογοῦν ταύτην».

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Ι. ΝΕΑΜΟΝΙΤΑΚΗΣ

Δικηγόρος παρὰ τῷ Ο.Δ.Ε.Π.

Η ΕΝ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ*

Υπάρχει όρατή και οργανωμένη εκκλησία άνευ θεολογίας και, τάνάπαλιν, θεολογία άνευ εκκλησίας;¹

Κατ' άρχήν είναι δυνατόν νά υπάρξει εκκλησία άνευ θεολογίας, εάν λέγοντες εκκλησίαν έννοούμεν γενικώς θρησκευτικήν τινα καθόλου κοινότητα ουχι δέ ειδικώς και μόνον τήν χριστιανικήν κοινότητα, λέγοντες δέ θεολογίαν έννοούμεν, έν στενωτέρω έννοία, τήν επιστημονικήν περί τής θρησκείας έρευναν και έκθεσιν. Πρέπει όμως νά παρατηρήσωμεν άμέσως, ότι θρησκείαν και θρησκευτικήν κοινότητα άπαντώμεν κατá πάσας τás βαθμίδας τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐπιστήμη δέ, και άρα επιστημονική ένασχόλησις περί τής θρησκείας, έμφανίζεται μόνον κατá τás άνωτέρας βαθμίδας τοῦ πολιτισμοῦ. Οὕτως είναι δυνατόν νά υπάρξει θρησκευτική κοινότης άνευ επιστημονικής θεολογίας, όπως π.χ. υπάρχει έλληνισμός (ό άπόδημος, όπου υπάρχει άπομεμονωμένος, όλιγάριθμος και άπόκεντρος) άνευ επιστημονικής ένασχολήσεως με τήν έλληνικήν γλῶσσαν και τά έλληνικά πράγματα, άνευ μαθημάτων εἰς τήν έλληνικήν και άνευ έλληνικής φιλολογίας.

Υπάρχει όμως και χριστιανική εκκλησία άνευ θεολογίας; Χριστιανισμός, ζών χριστιανισμός, άνευ θεολογίας υπήρξε και υπάρχει εἰς επί μέρους άτομα (και εἰς ομάδας άκόμη), τά όποία έλάχιστον ένδιαφέρουν επιδεικνύουν περί τήν τάξιν και σαφήνειαν τοῦ συνόλου τής χριστιανικής πίστεως. Ταῦτα είναι κυρίως νεοφώτιστα πρόσωπα, εύσεβόφρονες ή αίρετικοί. Ἄλλ' ή χριστιανική Ἐκκλησία παρουσίασεν εὐθύς εἰς άρχῆς τὸ φαινόμενον, τὸ όποῖον καλοῦμεν θεολογία.

Μήπως όμως υπάρχει θεολογία άνευ εκκλησίας; Δυνατόν κατ' άνάθεσιν τοῦ κράτους λ.χ. ή άλλου τινός οργανισμοῦ ή ιδρύματος νά ασχολῆται τις επιστημονικώς περί τήν θρησκείαν, τήν χριστιανικήν θρησκείαν. Δυνατόν ό έρευνητής νά είναι μετά πεποιθήσεως χριστιανός και πιστόν μέλος τής εκκλησίας ή όμολογίας του. Δυνατόν όμως ό κατ' άνάθεσιν έρευνητής οὗτος νά είναι Ἰουδαῖος ή άλλόθρησκος ή άκόμη και άπιστος. Ὑπό τήν ιδιότητά του ταύτην ό Ἰουδαῖος ή ό άλλόθρησκος έρευνά τήν θρησκείαν, έν προκειμένω τόν Χριστιανισμόν, θρησκευτικῶς, τ.έ. καθαρώς περιγραφικῶς, άνευ υποχρεώσεως νά λάβῃ θέσιν έναντι τοῦ περιεχομένου τής χριστιανικής πίστεως². Ἐνταῦθα δηλ. δέν έχομεν κυρίως εἰπεῖν θεολογίαν. Περὶ τοῦ άνωτέρω άπίστου έρευνητοῦ δέν δύναται νά γίνη σοβαρός λόγος. Διότι εκ ποίων προ-υποθέσεων έρευνά οὗτος; Καί, ως γνωστόν, επιστήμη

άπροϋπόθετος δέν υπάρχει. Πρὸς ποῖον δέ σκοπὸν άναθέτει τὸ κράτος εἰς παρομοίους επιστήμονας τήν έρευναν ταύτην, εάν ό λαὸς τύχῃ νά έχῃ χάσει τήν θρησκείαν του; Μᾶς ένδιαφέρει συνεπῶς μόνον ό πρώτος έρευνητής, ό πιστός. Διότι πρέπει νά τονισθῇ ή πραγματικότητα, ότι σοβαρόν ένδιαφέρον διά θεολογίαν, δι' επιστημονικήν περί θρησκείας έρευναν, θά υπάρξῃ μόνον εκεί, όπου ή θρησκεία είναι ζῶσα. Ὅπου όμως υπάρχει αὕτη, δημιουργεῖ κοινωνία ν. Διὰ τοῦτο δέν είναι δυνατόν νά υπάρξῃ επί μακρόν εκκλησία άνευ θεολογίας, όπως επίσης θεολογία άνευ εκκλησίας³.

Ἡ περί κοινωνίας σχέσις αὕτη φέρει ἡμᾶς έγγύς πρὸς τὸ κεντρικὸν σημεῖον τής μοναδικότητος τής χριστιανικής θεολογίας⁴, τὸ όποῖον διακρίνει ταύτην πάσης θεολογίας. Εἰς τὸν προχριστιανικὸν έλληνισμόν ή θεολογία εἶτε ως «διδασκαλία» ή «γνώσις» περί τῶν θεῶν⁵ διά κοσμογονικῶν περί αὐτῶν μύθων, άνευ συστήματος και ὑπό διηγηματικήν και ποιητικήν μορφήν εκφράσεως, εἶτε ως έρμηνεία τῶν μύθων ὑπό τής μετέπειτα έλλην. φιλοσοφίας, με τὸν τριπλοῦν χαρακτηρισμόν αὐτῆς ὑπό τῶν Στωϊκῶν ως «μυθική», «φυσική» (άκριβέστερον φιλοσοφική) και «πολιτική», έχομεν γενικῶς και βασικῶς τήν θεολογίαν πάντοτε ως τὸν άνθρωπινόν περὶ τής θεότητος λόγον. Δηλαδή ό άνθρωπος προσπαθεῖ ένταῦθα, κινούμενος επί τοῦ πεδίου τῶν γνώσεών του και με τήν βοήθειαν τοῦ λογικοῦ, νά γνωρίσῃ τήν θεότητα, νά σχηματίσῃ τήν περί αὐτῆς έννοιαν και έντάξῃ ταύτην εἰς τὸ κοσμοεἰδωλόν του⁶. Ἡ έλληνική θεολογία παρουσιάζει τὸ καθαρώς άνθρωπινον στοιχείον της («φυσική θεολογία»). Λόγος σοβαρός περί προελεύσεως της εκ τῶν σπλάγχχνων θρησκευτικῆς τινος κοινωνίας και χάριν αὐτῆς δέν δύναται νά γίνη. Βασικὸν κίνητρον τυγχάνει ένταῦθα κυρίως ή προσωπική «άνησυχία» τοῦ θεολογοῦντος.

Τὸ άσύγκριτον έν τῷ χριστιανισμῷ είναι ότι έν αὐτῷ έχομεν «ἀποκάλυψιν», τήν υπερτάτην θείαν Ἀποκάλυψιν, τήν δοθεῖσαν κατá χάριν ὑπό τοῦ έν Τριάδι Θεοῦ έν Χριστῷ και διά Χριστοῦ. Εἰς τὸν άνθρωπον, τὸν διά τῶν εἰς τήν διάθεσίν του μέσων έπιχειροῦντα νά φθάσῃ εἰς τήν γνώσιν τοῦ Θεοῦ και ρυθμίσῃ οὕτω τήν ὑπαρξίν του, δίδεται τὸ ζητούμενον ως χάρις έν πληρότητι. Δέν δίδεται δέ άπλῶς και άορίστως εἰς τὸν άνθρωπον, αλλά παραδίδεται εἰς τήν νέαν ὑπό τοῦ ἀποκαλύψαντος Λόγου ίδρυθεῖσαν κοινωνίαν, τὸν καινοδιαθηκικὸν λαόν τοῦ Θεοῦ, εἰς τήν Ἐκκλησίαν, ή όποία καθίσταται οὕτω φορεῖς, ένδιαίτημα και κοιτίς τής Θ. Ἀποκα-

* Βελτιωθείσα εισήγησις γενομένη έν τῷ έν Πανοράματι Θεολογίας Γ' Συνεδρίῳ Θεολόγων «Ἐφεσος» τῇ 4.9.1962.

1. Ὁρα Herman Mulert, Religion—Kirche—Theologie. Giessen 1931, σ. 110 εἰς.

2. Πρβλ. Walter von Loewenich, Glaube, Kirche, Theologie. Freiheit und Bindung im Christsein. Witten/Ruhr 1958, σ. 11.

3. H. Mulert, εἰς. άν., σ. 111.

4. Πρβλ. Karoly Karner, Einführung in die Theologie. Berlin 1957, σ. 34.

5. Αὐτόθι, σ. 32.

6. Πρβλ. και Βλαδιμήρου Λόσσου, Πίστις και θεολογία. Ἐν «Θεολογία, Ἀλήθεια και ζωή. Πνευματικὸν Συμπόσιον». Ἐκδοσις «Ζωῆς», Ἀθήναι 1962, σ. 75 εἰς.

καλύψεως καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν γένει. Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Του ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶναι ἀπλῶς μία ἀνάμνησις, ὅπως θὰ ἦτο οἰαδήποτε μεγάλη ἱστορική φυσιογνωμία τῆς ἀρχαιότητος εἰς τὸν κύκλον τῶν ὁπαδῶν της, ἀλλὰ πάντοτε ἐν μυστηρίῳ παρῶν ἐν αὐτῇ⁷ («οὐ γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. ιη' 20). «Ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἵωνος» (Ματθ. κη' 20). Ἡ Ἐκκλησία γίνεται ἡ «καινὴ ζωὴ» τῆς παλαιᾶς φύσεως τῆς ἀπολυτρωθείσης καὶ μεταμορφωθείσης ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. Ἐν τῷ Χριστῷ ὁ ἄνθρωπος καὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου ὁλόκληρος ὁ κόσμος εὐρίσκουν τὴν ἀληθινὴν ζωὴν των καὶ γίνονται καινὴ κτίσις, καινὸν ὄν, Σῶμα Χριστοῦ⁸. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνοικεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἀποτελοῦν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁδηγοῦν αὐτὴν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν (Ἰωάν. ιστ' 13), τὸ φωτίζον καὶ ἀγιαζόν πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον (Ἰωάν. α' 9) διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐν αὐτῇ ὑπὸ τῶν ἐντεταλμένων ὀργάνων τελουμένων μυστηρίων.

Ἐντὸς τῆς ὡς ἄνω σκιαγραφηθείσης πραγματικότητος τῆς Ἐκκλησίας ὁ σκοπὸς τῆς Θ. Ἀποκαλύψεως, ἥτοι ἡ ἐγκαθίδρυσις καὶ ἐπικράτησις ἐπὶ γῆς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, πραγματοποιοῦμενος ἐν μυστηρίῳ ἀποτελεῖ τὸ «συνεχὲς γεγονός», τὸ ὁποῖον συντελεῖται ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως της μέχρι τῆς δευτέρας ἐν δόξῃ ἑλευσεως τοῦ Κυρίου⁹. Πρωταρχικὸς παράγων οἰκειώσεως τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ δι' αὐτῆς παρεχομένης λυτρώσεως ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς εἶναι ἡ ἀμεσὸς πίστις, νοουμένη ἐνταῦθα ὡς ὀντολογικὴ κοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ἥτις ἐπιτυγχάνεται κατόπιν προσωπικῆς συναντήσεως μετ' Αὐτοῦ¹⁰. Αὕτη ἀποτελεῖ τὸ στοιχεῖον τῆς ζωῆς, τὸ ἐμποτιζόν τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνδέον καὶ συνενοῦν αὐτὰ εἰς ἓν πνευματικὸν σύνολον¹¹. Ἐν πίστει δίδωμεν τὴν ἀπάντησιν τῆς ἀποδοχῆς εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς ἀπευθυνόμενον λόγον. Ἡ πίστις ἀποτελεῖ τὴν δύναμιν τῆς ὁράσεως τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, μέχρις ὅτου φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἄμεσον θεωρίαν Αὐτοῦ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱστορίας, ὅταν διὰ τῆς δευτέρας παρουσίας γίνῃ τὸ βῆμα ἐκ τοῦ χρόνου εἰς τὴν αἰωνιότητα. Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας, ἡ δημιουργοῦσα κοινωνίαν ζωῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἐγκαινιάζεται διὰ τῶν μυστηρίων τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ χρίσματος, τῶν ἀποτελούντων δῶρον ἀποκαθιστῶν καὶ ζωοποιούν τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ἕως τὰ βάθη της¹².

7. Πρβλ. Michael Schmaus, *Katholische Dogmatik*. Band I. München 1960, σ. 19.

8. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν, *Θεολογία καὶ Εὐχαριστία*. Ἐν «Θεολογία, Ἀλήθεια καὶ Ζωή...», σ. 105.

9. Πρβλ. M. Schmaus, ἔ. ἀν., σ. 106.

10. Βλαδ. Λόσσκυ, ἔ. ἀν. σ. 72. Πρβλ. καὶ σ. 71, 79 καὶ 88.

11. Πρβλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, *Ἐγκυκλοπαίδεια τῆς θεολογίας*. Ἀθήναι 1950 (λιθογραφ. ἐκδ. Φοιτητ. Θεολ. Συνδέσμου), σ. 25.

12. Βλαδ. Λόσσκυ, ἔ. ἀν., σ. 71.

Ἐνταῦθα, ἐν τῇ ζωῇ δηλ. τῆς πίστεως, ἔχομεν τὴν θεολογίαν τὸ πρῶτον ὡς χάρισμα¹³. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐνεργεῖ ὅχι μόνον τὴν ζωὴν τῆς πίστεως, ἀλλ' ἀποκαλύπτει τὴν δύναμιν Του πρὸς πνευματικὴν γνῶσιν τοῦ ἐν Χριστῷ ἀποκαλυφθέντος μυστηρίου, ἥτις καταλήγει εἰς δοξολογίαν. Ὑπὸ τὴν ἐννοιαν ταύτην ἔχομεν τὴν θεολογίαν ἐν Α' Κορινθ. ιβ' 8—11. Αὕτη διακονεῖ εἰς τὴν οἰκοδομὴν, τὴν παρηγορίαν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν πιστῶν. Ὑπὸ τον Ἅγ. Πνεύματος φερόμενος βυθίζεται ὁ πιστὸς εἰς τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς ἐσωτερικῆς κοινωνίας γνωρίζει πνευματικὰς ἐμπειρίας, αἵτινες ἐπιτρέπουν εἰς αὐτὸν βαθυτέραν κατάληψιν τῶν ἀποκαλυφθέντων. Ὅταν δὲ ἡ θεία ἐμπειρία καταστῇ ἰσχυρά, τότε τείνει αὕτη ὅπως ἀνακοινωθῇ εἰς τοὺς ἀδελφούς. Οὕτως ἔχομεν τὴν θεολογίαν ὑπὸ τὴν ἐννοιαν τῆς «θεωρίας καὶ μυστικῆς γνώσεως»¹⁴. Ὡς τοιαύτη ἡ θεολογία ἀνήκει μὲν εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἐξωεπιστημονικῆς καὶ προεπιστημονικῆς ἐν αὐστηρᾷ ἐννοίᾳ γνώσεως¹⁵, παραμένει ὅμως εἰς τὴν κυρίαν, τελικὴν καὶ ἀνωτάτην αὐτῆς μορφήν¹⁶. Διότι ἡ θεολογία ἐν γένει, ὅπως ἐβίωσαν αὐτὴν οἱ Πατέρες, δὲν εἶναι ἀεπιστημονικὴ ἐνασχόλησις, ἀλλὰ σκέψις ἐπὶ τῆς προσευχῆς, τῆς σχέσεως μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τῆς προσωπικῆς ἀγιότητος τοῦ θεολογοῦντος ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἅγ. Πνεύματος βιοῦντος καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχοντος¹⁷. Οὕτω νοουμένη ἡ θεολογία ἀνήκει εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκαστος πιστὸς γενόμενος κοινωνὸς τῆς θείας ζωῆς κατὰ «τὸ μέτρον τῆς εἰς αὐτὸν δοθείσης χάριτος ὑπὸ τοῦ Ἅγ. Πνεύματος δύναται νὰ δώσῃ μαρτυρίαν περὶ τῆς πίστεως καὶ νὰ ἀνακοινώσῃ τὰς πνευματικὰς του ἐμπειρίας. Κατ' ἐξοχὴν ὅμως φορεῖς αὐτῆς εἶναι οἱ ὀλίγοι κεκλημένοι καὶ ἐν μυστικῇ ἐννοίᾳ ἀέπoptai γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος» (Β' Πέτρου α' 16).

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οὐδὲν μένει στατικόν. Ἐν αὐτῇ «τὰ πάντα εἶναι δυναμικά, τὰ πάντα εἶναι ἐν δράσει καὶ ἐν κινήσει ἀπὸ τῆς Πεντηκοστῆς μέχρι τῆς μεγάλης ἡμέρας τῆς ἐν δόξῃ ἐπανόδου τοῦ Κυρίου»¹⁸, πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν ροῦν αὐτοῦ διὰ μέσου τῆς ἱστορίας. Τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἀγάπης καὶ διακονίας εἶναι οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἀποστολῆς καὶ οὐσίας τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ πραγματικότης, ὅτι αὕτη εἶναι στενῶς συνδεδεμένη μὲ τὸν κόσμον καὶ ζῇ ἐν συγκερριμένῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας¹⁹. Ἡ δὲ διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ κόσμου εἶναι ἀνθρωπίνως ἀδύνατον νὰ προσδιορισθῇ²⁰.

13. Ὁρα M. Schmaus, ἔ. ἀν., σ. 23-24.

14. Βλαδ. Λόσσκυ, ἔ. ἀν. σ. 65.

15. M. Schmaus, ἔ. ἀν., σ. 23.

16. Νικολ. Νησιώτου, *Ἡ θεολογία ὡς ἐπιστήμη καὶ δοξολογία*. Ἐν «Θεολογία, Ἀλήθεια καὶ Ζωή...», σ. 180. Πρβλ. καὶ σ. 183-185, 193 καὶ 203.

17. Αὐτόθι, σ. 183.

18. Γεωργίου Φλωρόβσκυ, *Πορεία τῆς ρωσικῆς θεολογίας*. Ἐν «Θεολογία, Ἀλήθεια καὶ Ζωή...», σ. 31.

19. Joseph Fromadka, *Theologie und Kirche zwischen gestern und morgen*. Neukirchen/Moers 1960, σ. 41, 13, 18.

20. Αὐτόθι, σ. 41-44.

Ἡ πραγματικότητα αὕτη, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχει, ζῇ καὶ κινεῖται ἡ Ἐκκλησία, ἡ πραγματικότητα δὴλονότι τοῦ κόσμου μὲ φανεράν τὴν ὑπαρξίν καὶ δραστὶν τοῦ κακοῦ ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς μορφάς, ἥτις καλεῖται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας νὰ γίνῃ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς «καὶνὴ κτίσις», προβάλλει ἐνώπιον τῆς θεολογίας, ὡς λειτουργίας ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος καὶ σύμπλεγμα τῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια ὠθοῦν αὐτήν, ὅπως μετὰ τὸν ἐφοδίων της ὡς χαρίσματος ἐξέλθῃ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς διδασκαλίας καὶ ἐπιστήμης πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῶν.

Τὸ στάδιον τοῦτο τῆς θεολογίας εἶναι συνάρτησις τοῦ προηγούμενου καὶ κατ' ἀνάγκην ἐπέκτασις αὐτοῦ. Ἀμφότερα δὲ ὑπάρχουν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας συγχρόνως. Οὕτω μὲ τὴν συνειδήσιν τῆς ἀποστολῆς της, ἡ Ἐκκλησία («Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη...», Ματθ. κη' 19· Μάρκ. ιγ' 10', ιστ' 15 ἐξ.) καὶ μὲ τὴν συναίσθησιν τῆς ἀποκλειστικότητος τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐκπροσωπούμενης θρησκείας ἀναμετρεῖται ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ὑπάρξεώς της πρὸς τὰς τότε ὑπαρχούσας θρησκείας διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ εἰς τὸ τέλος²¹. Ἡ ἁλλοδοξία, ἡ αἵρεσις, ἡ ἀθεΐα ἀποτελοῦν τὰ συνεχῆ μέτωπα τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτως ἡ προβολὴ τῆς ὑγιоῦς διδασκαλίας, ἡ ἀπολογία, ἡ ὑπεράσπισις τῆς ἀπολύτου ἀληθείας καὶ τῆς ὑπάρξεώς της διήκουν δι' ὅλης τῆς ἱστορίας της, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἄλλου ρεύματος, δηλ. τοῦ τῆς πλήρους κατὰ τὸ δυνατόν κατανοήσεως καὶ βιώσεως τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως.

Τὰ προαναφερθέντα λοιπὸν αἷτια, τὰ ἀποτελοῦντα συγχρόνως καὶ ἀνάγκας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡτοι ἱεραποστολή, ἀπολογία, ὑπεράσπισις τῆς Χριστ. ἀληθείας καὶ πλήρης κατὰ τὸ δυνατόν κατανόησις καὶ βιώσις αὐτῆς, προκαλοῦν ἀντιστοίχως ἐνεργείας ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως. Αἱ ἐνεργεῖαι αὗται εἶναι θεολογικαὶ ἐνεργεῖαι καὶ εὐρίσκουν τὸ κοινὸν των κέντρον ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ τῆς θεολογίας, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν ἐπιστημονικὴν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοσυνείδησιν²². Εἰς τὸ στάδιον λοιπὸν τοῦτο ἡ θεολογία, ἡτοι ὡς ἐπιστήμη καὶ διδασκαλία, δὲν ἀποτελεῖ τυχαῖον φαινόμενον, δὲν εἶναι ἐρασιτεχνία καὶ ἄρα παροδικόν τι, ἀλλὰ παρουσιάζεται ὡς ἀναγκαῖον προῖον τῆς πιστευσούσης συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀναγκαῖα λειτουργία ζωῆς ἐκπηδῶσα ἐκ τοῦ ὁργανισμοῦ αὐτῆς καὶ συνεχῶς ἐνεργὸς οὖσα ἐν αὐτῇ, ἡ συνεχιζομένη ὑπαρξὶς τῆς ὁποίας συμπίπτει πρὸς τὴν συνέχειαν αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιγραμματικῶς δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι κατ' ἀνάγκην ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχῃ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία θὰ ὑπάρχῃ καὶ χριστιανικὴ θεολογία²³.

Ἡ θεολογία ὑπὸ τὴν δευτέραν ταύτην μορφήν εὐρίσκεται πρὸ ἐνὸς τεραστίου πεδίου ἐρεύνης. Ἀντικείμενόν της εἶναι ὁ ἐν Τριάδι Θεός· ὁ Θεὸς ὅχι καθ' ἑαυτόν, ἀλλ' ὁ δι' ἡμᾶς, ὁ ἐν ἀγάπῃ πρὸς τὸν ἄνθρωπον

ἐνεργῶν Θεός, ὅπως οὗτος ἀπεκαλύφθη ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Χριστοῦ, τὸ ἀπολυτρωτικὸν τοῦ Θεοανθρώπου Κυρίου ἔργον καὶ ὅλαι αἱ ὑπὸ ἀνθρώπου διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος μορφαὶ κατανοήσεως καὶ οἰκειώσεως τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ φυλασσομένης καὶ παραδιδομένης Θ. Ἀποκαλύψεως, κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ τελειουμένην σωτηρίαν αὐτοῦ διὰ μέσου τῆς ἱστορίας²⁴.

Τὸ ὄργανον, δι' οὗ ἡ ἐπιστημονικὴ θεολογία διεξάγει τὸ ἔργον της, εἶναι τὸ ὑπὸ τῆς πίστεως πεφωτισμένον λογικόν, τὸ ὁποῖον ἐφωδιασμένον διὰ τινος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δωρηθείσης εἰς αὐτὸ νέας καὶ ὑπερφυσικῆς ἐκάνοτης ὁράσεως προσπαθεῖ νὰ διεισδύσῃ εἰς τὰ ἐπὶ μέρους γεγονότα καὶ τὰς ἀληθείας τῆς Θ. Ἀποκαλύψεως καὶ νὰ ἀναδείξῃ καὶ καταδείξῃ τὴν θέσιν αὐτῶν ἐν τῇ μυστηριώδει αὐτῶν συναφείᾳ²⁵. Τὰ ἀνθρώπινα μέσα, τὰ δεδομένα καθόλου τῆς ἐπιστήμης, ἐντάσσονται εἰς τὸν ὡς ἄνω τρόπον ἐρεύνης τῆς θεολογίας. Τὸ φυσικὸν φῶς τοῦ λογικοῦ καὶ τὸ ὑπερφυσικὸν φῶς τῆς πίστεως συνάπτονται ἐν προκειμένῳ εἰς ὁργανικόν τι ὅλον, εἰς ζῶσαν ἐνότητα. Ἡ δὲ ἐπιτυχία τῶν θεολογικῶν προσπαθειῶν εἶναι τοσοῦτον μεγαλυτέρα, ὅσον περισσότερον φέγγουν ἀμφότερα τὰ φῶτα, ὅσον περισσότερον ζῶσα εἶναι ἡ πίστις καὶ ὅσον ὀξύτερον τὸ λογικόν²⁶.

Οὕτω διεξάγουσα ἡ θεολογία τὴν ἐρευνάν της διεισδύει κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὸ μυστήριον καὶ τὴν πραγματικότητα τοῦ χριστιανισμοῦ, τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ φυλασσομένου καὶ ζώντος, κατανοεῖ, ἐρμηνεύει, συστηματοποιεῖ καὶ προσφέρει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ἐντεταλμένην τὴν διακήρυξιν τῆς πίστεως, ὑλικὸν προσιτώτερον χάριν τῆς πραγματώσεως τοῦ σκοποῦ της, τ.ε. χάριν τῆς διακονίας εἰς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς πραγματώσεως τῆς ἐπὶ γῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἐργαζομένη ἡ θεολογία οὕτω δὲν αὐξάνει τὴν Θ. Ἀποκάλυψιν, ἀλλὰ παρέχει ἐμπλουτισμὸν εἰς τὴν ὑφ' ἡμῶν κατανόησιν τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως, βεβαιότητα, σαφήνειαν καὶ πληρότητα εἰς τὴν διακήρυξιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ προφυλάσσει τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ ὄνειροπολημάτων καὶ αὐθαιρεσιῶν. Πρὸς τοῦτοις δημιουργεῖ εἰς τοὺς κόλπους της σωτηριώδη τινὰ καὶ δημιουργικὴν «ἀνησυχίαν»²⁷, ἄνευ τῆς ὁποίας θὰ ἦτο ἀδύνατος ἡ ἀνακρίνισις αὐτῆς, ἡ ἀποτελοῦσα διαρκὲς αἵτημα καὶ πρόβλημα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Γενικῶς δ' εἰπεῖν ἡ θεολογία εἶναι ζωὴ ἐκ τῆς πίστεως καταλήγουσα εἰς ζῶσαν πίστιν²⁸.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἡ ἀναγκαιότης τῆς θεολογίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συμπίπτει μετὰ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς πίστεως.

24. Περὶ τοῦ πεδίου καὶ τοῦ τρόπου ἐρεύνης τῆς θεολογίας διὰ θεωρήσεως τοῦ συνόλου πνευματικοῦ βίου παραπέμπομεν εἰς τὴν μελέτην τοῦ καθηγ. κ. Βασ. Κ. Ἐξάρχου, Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ ἐξ ἐπόψεως ὁρθοδόξου, ἐν «Ἐπιστημον. Ἐπετηρίδι τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Θεσ/νίκης», τόμος Α'. Ἐν Θεσ/νίκῃ 1953, σ. 267-360.

25. M. Schmaus, ἔ. ἀν., σ. 25 καὶ 27.

26. Αὐτόθι, σ. 27.

27. W. von Loewenich μν. ἔργ., σ. 22.

28. M. Schmaus, ἔ. ἀν., σ. 63.

21. Ὅρα Π. Τρεμπέλα, ἔ. ἀν., σ. 26 ἐξ.

22. Αὐτόθι, σ. 29.

23. Αὐτόθι. Πρβλ. καὶ Φιλίππου Παπαδοπούλου, Ἐγκυκλοπαιδεία τῆς θεολογίας. Ἀθῆναι 1909, σ. 20.

Ἡ πίστις παραμένει πάντοτε ἡ ἓνα ἕκαστον εἰς σωτηρίαν ἄγουσα ὁδός. Ἐξ αὐτῆς καὶ χάριν αὐτῆς εἰς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας προέρχεται θεολογία. Ἡ πίστις εἶναι πάντοτε ὁ «ὀφθαλμὸς τοῦ θεολόγου»²⁹. Ὅπως ἡ ζωὴ προηγείται τῆς περὶ ζωῆς σκέψεως, οὕτω καὶ ἡ πίστις προηγείται τῆς ἐξ αὐτῆς καὶ περὶ αὐτῆς σκέψεως, τ.ἐ. τῆς θεολογίας³⁰. Ἀλλὰς λέξεσι καὶ ἀπλῶς, δὲν χρειάζεται ἕκαστος πιστὸς νὰ γίνῃ θεολόγος ἵνα σωθῇ³¹.

Ἐνταῦθα ἔχομεν τὸ μέτρον τῆς ἀληθοῦς θεολογίας· αὕτη χωρεῖ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, διεξάγεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν αὐτῇ καὶ χάριν αὐτῆς εἰς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων πρὸς δόξαν Θεοῦ. Πᾶσα ἐκτροπὴ ἐκ τοῦ κανόνος τούτου καθιστᾷ τὴν θεολογίαν θρησκευτολογίαν ἢ παραθεολογίαν, καὶ ἄρα συμβιβασμόν, κατάπτωσιν, ἁμαρτίαν. Τὴν πικρὰν ταύτην πεῖραν ἐδοκίμασεν ἡ θεολογία εἰς τὴν προτεσταντικὴν πρὸ πάντων χριστιανισμῶν, ὅπου κατέστη αὕτη «ἀκαδημαϊκὴ ὑπόθεσις», «θεολογία τῶν καθηγητῶν», καὶ ἐγνώρισε πλείστας ὅσας ἐκτροπὰς. Διότι τὸ κινεῖν ὑποκείμενον δὲν ἦτο ἡ Ἐκκλησία, ἀλλ' ἄτομα ἢ χριστιανικαὶ ἐπὶ μέρους ομάδες. Τοιαύτη «διάζευξις» ἐκ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας³², στερεῖ τὴν θεολογίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ της χαρακτήρος καὶ καταδικάζει αὐτὴν εἰς μαρασμόν καὶ αὐτοκτονίαν, διότι ἀποχωρίζει αὐτὴν ἐκ τῆς μητρὸς καὶ ρίζης αὐτῆς. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ φύσις τῆς θεολογίας καὶ τοῦ θεολόγου εἶναι τὸ ἥθος αὐτῶν. Μόνον ὅστις στρέφεται μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἐρευνώμενην πραγματικότητα δύναται νὰ ἴδῃ ταύτην ὅπως αὕτη εἶναι καὶ ὅχι ὅπως ἐκεῖνος εὐχεται νὰ ἦτο. Ὁ χάριν ἑαυτοῦ ἢ χάριν ἰδίων σκοπῶν ἐρευνῶν θεολόγος καὶ ὅχι ὡς «ἐγκεντρισμένος εἰς τὴν καλλιέλιον» (Ρωμ. ια' 24), εἰς τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, κινδυνεύει νὰ γνωρίσῃ τὴν πραγματικότητα μόνον κατὰ τὴν κατ' ὠφέλειαν ἀξίαν αὐτῆς ἢ καὶ νὰ διαστρέψῃ αὐτὴν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του³³. Τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην καὶ τὸν θεολόγον ἐρευνῶν τὴν χαρακτηρίζει ἑναντι τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐρεύνης τῶν ὁ σεβασμός, ἡ τιμὴ, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη ἐκ ζωῆς πίστεως μετὰ τῆς ἡγετικῆς ἐν διακονίᾳ ἐκκλησιαστικῆς εὐθύνης.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω σύντομα περὶ τοῦ μέτρου καὶ τοῦ ἥθους τῆς ἀληθοῦς θεολογίας ἐπιθυμοῦμεν νὰ εἰπωμεν ἐν τέλει καὶ τινα περὶ τοῦ σπουδαίου προβλήματος τῆς αὐθεντίας τῆς θεολογίας. Ἡ θεολογία προσπαθεῖ νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὅχι ἀπλῶς ἐνδιαφερόμενος, ἀλλ' ὑποχρεωτικὰ γνώσεις καὶ ὑπηρεσίας. Κατ' ἀρχήν, ὡς καὶ ἀνωτέρω συντόμως ἐλέχθη, δὲν περιορίζεται αὕτη εἰς ὀλίγα μόνον μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἶναι κοινὸν πάντων κτῆ-

μα. Πάντες οἱ πιστοὶ εἶναι «χριστοὶ Κυρίου», κατὰ τὸ Α' Ἰωάν. β' 20—27, καὶ κατ' ἀρχὴν διὰ τοῦ «χρισματος» τούτου ὁ χριστιανὸς γινώσκει τὰ πάντα. Ἡ θεολογία ὅμως εἶναι ἀναγκαία ἵνα ἡ γνώσις αὕτη καταστῇ ἐνεργός³⁴. Κοινὴ πείρα ὅλων εἶναι, ὅτι καὶ ἕκαστος πιστός, εἴτε ὁ ἀπλὸς εἴτε ὁ θεολόγος, καὶ ομάδες ἀκόμη πιστῶν, δύνανται νὰ πλανῶνται, ἡ δὲ πλάνη αὕτη εἶναι ἐπὶ τοσοῦτον μεγαλύτερα ὅσον καὶ μεῖζον εἶναι ἡ ἀπόστασις ἐκ τῆς Θ. Ἀποκαλύψεως, τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀλλανθίστου φυλασσομένης, βιουμένης καὶ παραδιδομένης. Ἡ ἀπόστασις αὕτη καὶ ὁ βαθμὸς καθ' ὃν ὁ ἀνθρώπινος λογισμὸς εἰσέρχεται εἰς τὸ θεολογικὸν ἔργον, ἐπιβάλλουν εἰς τὴν γνησίαν θεολογίαν τὸ ἰδιαίτερον καθῆκον, ὅπως αὕτη καθορίζῃ σαφῶς καὶ ἀκριβῶς τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἡγγυημένα, καὶ ἄρα μεθ' ὑψίστης βεβαιότητος ἐφωδιασμένα στοιχεῖα, καὶ διακρίνῃ αὐτὰ ἀπὸ τῶν διὰ τοῦ ἀνθρώπινου λογισμοῦ ἐπιχειρουμένων προσπαθειῶν ἐν τῇ θεολογικῇ ἐρευνῇ, ὥστε οὕτω νὰ ἀποφευχθῇ ἡ μεταξὺ αὐτῶν σύγχυσις³⁵. Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς διακρίσεως ταύτης δὲν κατέχει ἡ θεολογία ἴδιον κριτήριον. Κριτήριον αὐτῆς εἶναι ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐθεντία, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπάγεται καὶ ἡ θεολογία. Τοῦτο φαίνεται σαφῶς ἐν τῷ καθορισμῷ λ.χ. τοῦ δόγματος. Ἡ διατύπωσις τῶν δογμάτων³⁶ ἐγένετο τελικῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπισήμως, ἀφοῦ προηγήθησαν θεολογικαὶ συζητήσεις καὶ παρουσιάσθησαν ἀντιγνώμαι, καθ' ἃς ἡ τῆς Ἐκκλησίας συνείδησις, μετέχοντος καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος, ἔλαβεν ἐν τέλει ὀρισμένην, πεφωτισμένην καὶ σαφῇ θέσιν. Ἀλλὰς λέξεσιν, οἱ ἐπίσκοποι ὡς κύρια ὄργανα πρὸς ἀλάθητον διατύπωσιν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ἀπεφάνθησαν κατὰ συνόδους οἰκουμενικάς καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγ. Πνεύματος συγκροτηθείσας, εἰς τὰς ὁποίας ἐξεπροσωπεῖτο ἡ ὅλη Ἐκκλησία καὶ ἐξεδηλοῦτο τῆς ὅλης Ἐκκλησίας ἡ συγκατάθεσις καὶ συμφωνία. Πρὸς τὰς ἀποφάσεις ταύτας εὐρέθῃ σύμφωνος καὶ ἡ καθολικὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος συνείδησις, ἡ ὁποία παρὰ τὰς ἐνίοτε πρὸς στιγμὴν ἢ μακρὰς ταλαντεύσεις εὗρεν ἐν τέλει αὐτοὺς ὁμοθυμῶς συμφώνους πρὸς τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς παρακαταθήκην φυλασσομένην ἀλήθειαν τῆς Θ. Ἀποκαλύψεως. Ἡ θεολογία λοιπὸν ἐτοιμάζει τὸ ἐκκλησιαστικὸν δόγμα καὶ προβάλλει αὐτὸ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν. Ἀφοῦ δὲ ἡ Ἐκκλησία μετὰ ἐρευνᾶν καὶ προσπάθειαν, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, καταλήξῃ εἰς θεόπνευστον ἐρμηνείαν, διατυπώσῃ καὶ ἀποδεχθῇ αὐθεντικῶς τὸ δόγμα, πᾶσα πλάνη ἀποκλείεται³⁷.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδησις εἶναι τὸ κύριον κριτήριον καὶ

29. Αὐτόθι, σ. 49.

30. Αὐτόθι, σ. 59. Πρβλ. καὶ Δ.Σ. Μπαλάνου, Εἶναι ἡ θεολογία ἐπιστήμη; Ἀθῆναι 1906, σ. 9-10.

31. Αὐτόθι, Πρβλ. καὶ K. Karner, μν. ἔργ., σ. 248.

32. Ὁρα Δημ. Τρακατέλλη, Ἡ Θεολογία μας χθὲς καὶ αὐρὶον. Ἐν «Θεολογία, Ἀλήθεια καὶ Ζωή...», σ. 223 ἐξ.

33. Πρβλ. M. Schmaus, ἔ. ἀν., σ. 36 ἐξ. Πρβλ. καὶ Π. Τρεμπέλα, μν. ἔργ., σ. 30 καὶ K. Karner, μν. ἔργ., σ. 14.

34. Πρβλ. Βλαδ. Δόσσκυ, μν. ἔργ., σ. 73 ἐξ.

35. Πρβλ. M. Schmaus, ἔ. ἀν., σ. 34. Πρβλ. καὶ Ἰωάν. Μάγιεντορφ, Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ παραδόσεις τῶν ἀνθρώπων. Ἐν «Θεολογία, Ἀλήθεια καὶ Ζωή...», σ. 138.

36. Πρβλ. Π. Τρεμπέλα, ἔ. ἀν., σ. 33 ἐξ.

37. Αὐτόθι, σ. 18. Πρβλ. καὶ Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτοῦ, Ἡ σύγχρονος θέσις τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας. Ἀθῆναι 1937 (Ἀνατύπων ἐκ τῆς Ἐπιστ. Ἐπετ. τῆς Θεολ. Σχ. τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, 1937), σ. 12-13.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Διδακτικόν γεγονός.

Ὡς ἐγγράφαμεν ἤδη, ἡ σθεναρὰ στάσις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομον καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἡ γενικὴ συνεργασία καὶ κινητοποιήσις τῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τελουσῶν Χριστιανικῶν ὁργανώσεων τῆς πατρίδος μας ἐματαίωσαν, ὡς γνωστόν, τὴν δημοσίαν καὶ ἐπιδεικτικὴν σύγκλησιν τοῦ συνεδρίου τῶν Χιλιαστῶν. Ἡ Κυβέρνησις, εὐθεθεῖσα πρὸ τῆς γενικῆς ἀγανακτήσεως καὶ κινητοποιήσεως, ἀνεκάλεσε τὴν διὰ τὸ συνέδριον τοῦτο δοθεῖσαν προηγουμένως ἀδειαν.

Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι διδακτικόν. Ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ συντονισμὸς καὶ ἡ γενικὴ κινητοποίησης τῶν δυνάμεων τῆς Ἐκκλησίας μας θὰ ἡδύνατο νὰ προλάβῃ ἡ ματαιώση πολλὰς ἐκδηλώσεις καὶ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀπάδουν εἰς τὸ ἐλληνορθόδοξον φρόνημα καὶ

τὴν ὀρθόδοξον βιοθεωρίαν. Ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς ἠθικοὺς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι ἀπειλοῦν τὴν ἐλληνικὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν ἐλληνικὴν νεολαίαν, πολλὰ πρέπει νὰ ἀξιῶσιν ἐκ τῆς Κυβερνήσεως ἡ πνευματικὴ ἡγεσία καὶ τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

«Συμπάσχει πάντα τὰ μέλη».

Μὲ ἀληθὴ ὁδὴν οἱ Ἕλληνες ἐπληροφροήθησαν τὴν τρομερὰν συμφορὰν, ἣτις ἐπληξε τὰ Σκόπια, τὴν ἄλλοτε ὥραιαν αὐτὴν πόλιν, ἣτις σήμερον ἀνήκει εἰς τὴν ὁμόδοξον καὶ φίλην Γιουγκοσλαβίαν. Ἡδὴ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου αὐτῆς ἐξέφρασε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας τὰ αἰσθήματα τῆς ἀδελφικῆς συμπαθείας, ὑπὸ τῶν ὁποίων διακατέχονται αἱ ψυχαὶ τῶν Ἑλλήνων.

Ἀληθῶς εἶναι παρήγορον τὸ φαινόμενον τῆς παγ-

ἡ ὑψίστη αὐθεντία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ³⁸. Αὕτη ἀποτελεῖ τὴν συνισταμένην τῆς ἀληθείας τῆς Ἐκκλησίας, προὐκὸν οὐσα καὶ καταστάλαγμα τῆς ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος κατανοήσεως καὶ βιώσεως τῆς Θ. Ἀποκαλύψεως ἐν τῇ ἱστορικῇ πορείᾳ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἀλάθητον δὲ αὐτῆς δέον νὰ ἀναζητῆται ὄχι μόνον καὶ τόσον εἰς τὰς θεολογικὰς ἀπόψεις τῶν ἐκπροσώπων τῆς θεολογίας ἢ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, ἀλλὰ πρὸ παντὸς εἰς τὴν λατρείαν καὶ δὴ εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ ἀλαθήτου, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, τὴν Θ. Εὐχαριστίαν, τὴν πηγὴν ταύτην τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς ἀληθείας³⁹. Τότε ἡ Ἐκκλησία δογματίζει καὶ διδάσκει ὀρθῶς, ὅταν βιοῖ καὶ ἐκφράζῃ τὴν μυστηριακὴν παράδοσιν, ἐκ τῆς ὁποίας ἡ συνείδησις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος ἔχει ἀκριβῆ διαίσθησιν περὶ τῆς ἀληθείας.

Ὑπὸ τὴν οὕτω νοουμένην ἐκκλησιαστικὴν αὐθεντίαν τελεῖ ἡ αὐθεντία τῆς θεολογίας. Ἡ σύνδεσις καὶ ὑποταγὴ τῆς θεολογίας καὶ τοῦ θεολόγου εἰς τὴν αὐθεντίαν ταύτην δὲν εἶναι ὑποχώρησις εἰς ἐξωεπιστημονικὴν τινα ἢ ἐπιστημονικῶς ἐχθρικὴν δύναμιν, ἀλλὰ στάσις ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλομένη εἰς τὴν θεολογίαν καὶ τὸν θεολόγον ὡς ἐπιστήμονα, διότι, καὶ ἂς λεχθῇ τοῦτο μετ' ἐμφάσεως, ἡ θεολογία καὶ οἱ ἐκπρόσωποί της ἐκ τῆς Ἐκκλησίας παραλαμβάνουν τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως καὶ κατ' ἐντολὴν τῆς ἐκτελοῦν τὸ ἔργον των, οὐχὶ δὲ ἐκτὸς αὐτῆς ἰσάμενοι καὶ πρὸς ἴδιον σκοπὸν διότι ἡ θεολογία εἶναι λειτουργημα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὃ δὲ θεολόγος μέλος αὐτῆς δρῶν

χάριν αὐτῆς⁴⁰. Ὑποταγὴ εἰς τὴν αὐθεντίαν τῆς Ἐκκλησίας σημαίνει ὑποταγὴν εἰς τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐγγυᾶται εἰς τὴν θεολογίαν ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐντεταλμένη καὶ ἐξουσιοδοτημένη τοῦ Θεοῦ, τ.ἐ. τῆς ἀληθείας ἐν ἰδίῳ προσώπῳ⁴¹, τῆς «αὐτοαληθείας» (Μ. Βασίλειος)⁴².

Σχετικὴ λοιπὸν καὶ περιορισμένη εἶναι ἡ αὐθεντία τῆς θεολογίας, ὅπως καὶ τὸ ὅλον ἔργον της. Τὰ βᾶθη τοῦ πεδίου ἐρεύνης της παραμένουν ἀπρόσιτα καὶ εἰς τὸν ὀξυνούστατον τῶν θεολόγων. Προοδευτικὴ εἶναι ἡ διακονικὴ της πορεία ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ πάντοτε μετ' ἐπιτυχιῶν ἀνξάνουσα, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν οὐδέποτε εἰς πέρας ἐξικνουμένη προσπάθεια, ἡ πάντοτε μένουσα καθ' ὁδὸν πρὸς νέας καὶ πλουσιωτέρας γνώσεις καὶ διακονίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ «ιεραποδημητικὸς» χαρακτήρ, ὁ προσιδιάζων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὸν χρόνον μεταξὺ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἀγ. Πνεύματος καὶ τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας, προσιδιάζει πρωτίστως εἰς τὴν θεολογίαν. Μόνον τότε θὰ παύσῃ αὕτη νὰ εἶναι θεολογία, διότι τότε ἡ πίστις θὰ μεταβληθῇ εἰς ἄμεσον θεωρίαν τῆς θείας πραγματικότητος. Τὸ στοιχεῖον τῆς «παρεπιδημίας» εἶναι τῆς θεολογίας ἀρχὴ καὶ θεμελιώσις. Οὕτω φέρει αὕτη, ὅπως καὶ ἡ Θ. Ἀποκάλυψις καὶ ὁ ἱστορικὸς αὐτῆς φορεὺς, ὁ ὡς Σῶμα Χριστοῦ ὑπάρχων λαὸς τοῦ Θεοῦ, ἐσχατολογικὸν χαρακτῆρα⁴³.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΝΑΝΑΣ

Βοηθὸς παρὰ τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

38. Ἀμ. Ἀλιβιζάτου. ἔ. ἀν. σ. 17. Πλείονα περὶ ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως ὅρα τοῦ αὐτοῦ, Ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας. Ἀθήναι 1954.

39. Ὅρα Ἀλεξ. Σμέμαν, μν. ἔργ. σ. 91-127.

40. Πρβλ. Μ. Schmaus, ἔ. ἀν. σ. 29.

41. Αὐτόθι, σ. 50.

42. Περί ἐκκλησιαστικῆς αὐθεντίας ὅρα Παν. Ι. Μπρατσώτου, Αὐθεντία καὶ ἐλευθερία ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ θεολογίᾳ. Ἀθήναι 1931 (Ἀνάπτυον ἐκ τῆς «Θεολογίας», ἔτος Θ', 1931).

43. Μ. Schmaus, ἔ. ἀν. σ. 55.

χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης, ἥτις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκδηλοῦται εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν φοβερῶν θεομηνιῶν καὶ ἥτις ἐπανελήφθη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Σκοπίων. Κατὰ τὰς θεομηνίας ταύτας οἱ Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι βλέπουν τὰ πάντα ὑπὸ τὸ πρῶσμα τῆς αἰωνιότητος, δὲν αἰσθάνονται μόνον τὴν ἀνάγκην νὰ ἔλθουν εἰς πλεόν ζῶντα σύνδεσμον μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὅστις «ἐπιβλέπει ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιεῖ αὐτὴν τρέμειν», καὶ «ἄπτεται τῶν ὁρέων καὶ καπνίζονται», ἀλλ' ἐπὶ πλεόν βλέπουν τοὺς πληγέντας ὡς ἀδελφούς, τοὺς ὁποίους πρέπει παντὶ τρόπῳ νὰ ἐνισχύσουν καὶ περιθάλλων. Καὶ σήμερον ἐπαναλαμβάνονται οἱ λόγοι τοῦ ἁγ. Κυπριανοῦ, ὅστις τὸν γ' αἰῶνα ἐγράφε πρὸς τοὺς πάσχοντας ἀδελφούς μῖα πασχούσης Ἐκκλησίας: «Ποῖος δὲν αἰσθάνεται θλίβειν διὰ τὰ τοιαῦτα ἀτυχήματα καὶ ποῖος δὲν κάνει ἰδικόν του πόνον τὸν πόνον τοῦ ἀδελφοῦ του; Ὡς λέγει ὁ Ἀπ. Παῦλος: «Εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγκαίρει πάντα τὰ μέλη» (Α' Κορ. ιβ', 26) ἢ ἐν ἄλλῳ χωρίῳ: «τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ;» (Β' Κορ. ια', 29).

Αἱ ἐλπίδες διὰ τὴν εἰρήνην.

Μὲ αἰσθήματα ἀνακουφίσεως καὶ μὲ πραγματικὴν ἀγαλλίασιν οἱ λαοὶ τῆς γῆς ἐχαιρέτισαν τὴν μονογράφειαν τῆς ἀπαγορευομένης τὰς πυρηνικὰς δοκιμὰς συμφωνίας. Μάλιστα οἱ πλεόν αἰσιόδοξοι θεωροῦν τὴν συμφωνίαν ταύτην ὡς τὸ προμήνυμα τοῦ γενικοῦ ἀφοπλισμοῦ καὶ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, ἥτις θὰ ἐξέστρακίση ὁριστικῶς τὸν πόλεμον, ὁ ὅποιος θὰ ἐσήμεινε τὴν ὁλοκληρωτικὴν καταστροφὴν τοῦ πλανήτου μας.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ χριστιανικὴ ζύμη βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς ζυμώνει τὸ φῦραμα τῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ περισσότερὰ τῆς εἰρήνης θὰ πτερυγίζῃ ἀνευ φόβου καὶ ἀγωνίας ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν. Ἀλλ' ὅμως αἱ ἐλπίδες μας δὲν πρέπει νὰ μεταβληθοῦν εἰς οὐτοπιστικὴν καὶ χιμαυρικὴν ὑπεραισιοδοξίαν. Ἡ ἀληθής, μόνιμος καὶ σταθερὰ εἰρήνη προέρχεται μόνον «ἀνωθεν». Μόνον ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης. «Χριστὸς ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν». Μόνον αὐτὸς «ἐδηγγέλισατο εἰρήνην τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς» (Ἐφ. β', 14, 17). Ἐπομένως τὰ σύμφωνα τῶν διαφόρων κρατῶν θὰ εἶναι ἄχρηστα κατασκευάσματα, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι δὲν θελήσουν νὰ ἀποκτήσουν τὴν διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς ἐπιτυχανομένην «εἰρήνην τοῦ Θεοῦ, τὴν ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν» (Φιλιπ. δ', 7).

Ἀπὸ τὴν δρᾶσιν τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν μας.

Ἐτερον δεῖγμα τῆς θαυμαστῆς ποιμαντικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως πολλῶν ἐκ τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν μας εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Πολυκάρπου πραγματοποιηθεῖσα ἐργασία κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν.

Ὁ Ἅγιος Σισανίου, συνεχίζων τὸ λαμπρὸν ἔργον, ὅπερ εἶχεν ἐγκαινιάσει ὁ προκατόχος αὐτοῦ καὶ νῦν Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, εἰργάσθη

τὰ μέγιστα διὰ τὴν πρόδον τοῦ πνευματικοῦ ἔργου ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει του. Ὡς πληροφορεῖ ἡμᾶς ἡ ἐφημερίς «Ἑλληνικὸς Βορρᾶς», ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σισανίου ἐφρόντισε διὰ τὴν διοργάνωσιν τοῦ κηρύγματος, διὰ τὴν ἔκδοσιν διαφωτιστικῶν ἐγκυκλίων, διὰ τὴν διοργάνωσιν τῆς ἐξομολογητικῆς διακονίας, διὰ τὴν προώθησιν τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου, διὰ τὴν διοργάνωσιν ἐντευκτηρίων ἐργαζομένων νέων, διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς αἰθούσης τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, διὰ τὴν περιοδικὴν ἔκδοσιν θρησκευτικῶν φυλλαδίων καὶ ἄλλων ἐντύπων, ὡς καὶ διὰ τὴν ὁργάνωσιν ἱερατικῶν συνεδρίων.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ φιланθρωπικὸν ἔργον, ὁ Ἅγιος Σιατίστης ἐμερίμνησε διὰ «τὴν βελτίωσιν τῶν ὁρῶν λειτουργίας τῆς οἰκοκυριακῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς σχολῆς Θηλέων «Ἡ Θεοτόκος», τὴν συντήρησιν τοῦ Ὁρφανοτροφείου Θηλέων εἰς Μικρόκαστρον, τὴν ἱδρυσιν Γηροκομεῖον Γραιῶν εἰς Σιάτισταν καὶ Οἰκοτροφείου Θηλέων εἰς Σιάτισταν. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ συμβολὴ τοῦ Σεβασμιωτάτου εἰς τὴν ἱδρυσιν εὐαγρῶν ἱδρυμάτων καὶ βιοτεχνιῶν ἐν Σιατίστῃ, ἡ καθιέρωσις ὑποτροφιῶν δι' ἀριστεύοντα μαθητάς, ἡ ἱδρυσίς μαθητικῶν συσσιτίων, συσσιτίου τῆς ταπητουργικῆς Σχολῆς καὶ ἡ ἱδρυσίς Σωματείου Ἀλληλοβοηθείας Κληρικῶν».

Σημαντικώτατον ἀφιέρωμα.

Σημαντικώτατον ἀφιέρωμα εἰς τὴν Χιλιετηρίδα τοῦ Ἁγίου Ὁρους εἶναι καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν κ. Παύλου Μυλωνᾶ ἐκδοθεὶς τόμος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ἄθως καὶ τὰ μοναστηριακά του ἱδρύματα μεσ' ἀπὸ παλιὰς χαλκογραφίας καὶ ἔργα τέχνης». Ὁκτὼ πολύχρωμοι καὶ ὀγδοήκοντα μονόχρωμοι πίνακες, φιλοτεχνηθέντες κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων αἰώνων ὑπὸ ἰδικῶν μας καὶ ξένων καλλιτεχνῶν, ὑπὸ ταπεινῶν μοναχῶν, ἀνωνύμων προσκυνητῶν ἢ ἀγιογράφων καὶ διασήμων ξένων ἐπισκεπτῶν, συνθέτουν τὴν «εἰκονογραφημένη ἱστορίαν» τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἡ ὁποία «δὲν εἶναι μόνον ἡ Κιβωτὸς τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἶναι καὶ ἡ παράδοσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ ἔκφρασις τῆς διάρκειάς του, τῆς ἀδιάσπαστης ἐνότητάς του», ὅπως παρατηρεῖ εἰς τὸν πρόλογόν του ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἡλ. Βενέζης.

Ὡς γράφει εἰς τὴν εἰσαγωγὴν του ὁ κ. Μυλωνᾶς, «τὸ μικρὸν αὐτὸ βιβλίον ἔχει σκοπὸ νὰ παρουσιάσῃ στὸ εὐρύτερον κοινὸν τὰ Μοναστηριακά Ἱδρύματα, ποὺ ἀποτελοῦν τὸ θαυμαστὸ μεσαιωνικὸ κόσμον τοῦ Ἄθω, χρησιμοποιοῦντας καλλιτεχνικὰς ἀπεικονίσεις, ποὺ βρίσκονται σὲ παλαιὰς χαλκογραφίας ἢ σὲ τοιχογραφίας καὶ εἰκόνες τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Καὶ τοῦτο σὰν μιὰ ἐγκάρδια προσφορὰ γιὰ τὰ χιλιόχρονα τῆς Μοναστικῆς Πολιτείας». Ἀληθῶς τὸ ἔργον τοῦ κ. Μυλωνᾶ εἶναι προσφορὰ τοῦ γνωστοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ μόχθου μετὰ τοῦ ὁποίου οὗτος μελετᾷ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Σημειωτέον, ὅτι τὸ ἔργον του ἐξεδόθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν, ἀγγλικὴν καὶ γερμανικὴν. Μάλιστα ἡ ἀγγλικὴ ἔκδοσις προλογίζεται ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Τάλμποτ Ράις καὶ ἡ γερμανικὴ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Φράντς Νταϊλγκερ.

Τὸ 11ον προσκοπικὸν «Τζάμπορου».

Εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὸν ὅποιον ὁ λίβας τοῦ μηδενισμοῦ τείνει νὰ μαράνη τὰς εὐγενεῖς ἀξιολογικὰς ροπὰς, αἱ ὁποῖαι ἐκ φύσεως ἐμφωλεύουν εἰς πᾶσαν νεανικὴν ψυχὴν, ὑπῆρξεν ὁμολογουμένως συγκινητικὸν τὸ θέαμα 14.000 νέων, οἵτινες ἐκ τῶν περάτων τῆς Οἰκουμένης καὶ δὴ ἐξ 88 χωρῶν συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὸ 11ον παγκόσμιον προσκοπικὸν «Τζάμπορου». Οἷτοι μὲ τὸ νεανικὸν σφρῖγος καὶ τὸν διακρίνοντα τοὺς προσκόπους παλμὸν διεκήρυξαν τὴν προσήλωσίν των εἰς τὰ ιδεώδη τῆς φιλίας, τῆς ἀδελφωσύνης καὶ τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ.

Ἀσφαλῶς, ὥς καὶ ἄλλοτε ἔχει τονισθῇ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας», τὸ παγκόσμιον προσκοπικὸν κίνημα ἐμφορεῖται ὑπὸ ὑψηλῶν ἀνθρωπιστικῶν ιδεωδῶν. Ἀλλ' οἱ ἡγήται τῶν διαφόρων διεθνῶν προσκοπικῶν ὁργανώσεων οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονοῦν, ὅτι ἡ προσκοπικὴ ζωὴ δὲν πρέπει νὰ εἶναι τι παράλληλον πρὸς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ἢ νὰ διέπεται ὑφ' ἐνὸς ἀναιμικοῦ πανθησκεϊακοῦ πνεύματος, ἀλλὰ δέον νὰ ἐντάσσεται ὁργανικῶς εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς ὁποίας νὰ ἀντλή ζωτικότητα καὶ δυναμισμόν. Ἰδίως οὐδέποτε πρέπει νὰ διακόπτεται ὁ σύνδεσμος τῶν προσκόπων μετὰ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἐντύχημα, ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἣτις πρέπει νὰ διέτῃ πᾶσαν διεθνοῦς χαρακτηρὸς ἀλτρουϊστικὴν ἢ κοινωνικὴν ὁργάνωσιν, ἐμπνέει πολλοὺς ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἡγετῶν τῆς προσκοπικῆς κινήσεως. Ἰδίως ἡ Ὁρθόδοξος πνευματικότης θὰ ἦτο ἡ ἀρίστη προϋπόθεσις ἀξιοποιήσεως τοῦ παγκοσμίου προσκοπικοῦ κινήματος.

Ὁ μεγαλύτερος θησαυρὸς μας.

Τὸ νὰ προσελκύσωμεν ξένους περιηγητὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὐδέποτε πρέπει νὰ γίνεται εἰς βάρος τῶν ἐλληνορθοδόξων παραδόσεών μας, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὁ μεγαλύτερος θησαυρὸς τῆς Ἑλλάδος.

Δι' αὐτὸ ὁρθῶς τὸ πᾶν ἄλλο ἢ πουριτανικὸν περιοδικὸν «Γυναῖκα» διαμαρτύρεται διὰ τὸ ὅτι αὐτὸ τὸ κράτος ἐνθαρρύνει τὴν ἰδρύσιν λ.χ. ἐν Ὑδρᾷ τουριστικῶν κέντρων, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιτρέπονται παντὸς εἶδους ἡθικαὶ ἀσασθάλαι πρὸς προσέλκυσιν ξένων τουριστῶν. Μάλιστα ἡ «Γυναῖκα» παραθέτει καὶ τὸ σχετικὸν «ἐμπιστευτικόν» ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, ὅπερ ἀπευθύνεται πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἑσωτερικῶν καὶ λέγει μετὰ ξὺν ἄλλων, ὅτι διὰ νὰ προσελκυσθοῦν εἰς τὴν Ὑδραν «καλλιτέχναι, κῆκοι τοῦ κινηματογράφου» καὶ «ἡ ἀνήκουσα εἰς τὰς εὐπόρους τάξεις νεολαία», πρέπει νὰ ἰδρυθοῦν «ιδιότυπα τὴν μορφήν κέντρα», εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ὑπάρχῃ ἀπόλυτος ἐλευθερία.

Πότε ἐπὶ τέλους θὰ ἀπαλλαγῶμεν τῆς πολιτικῆς τῆς στρουθοκαμήλου; Πρέπει διὰ νὰ εἰσπραχθοῦν ὀλίγα χρήματα περισσότερον νὰ βεβηλώνεται ἡ νῆσος τοῦ Μιαούλη, τοῦ Βούλαρη, τοῦ Κουντουριώτου;

Δραματικὴ ἔκκλησις.

Ἐν συνεχείᾳ πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι εἶναι πρὸς τιμὴν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, ὅτι ἀντιδρᾷ εἰς τὴν ἀπεμπόλησιν τῶν ἐλληνορθοδόξων παραδόσεων πρὸς χάριν ἐνὸς ἀπαραδέκτου τουρισμοῦ. Ὡς σημειοῖ πάλιν τὸ περιοδικὸν «Γυναῖκα», οἱ ἐκλεκτοὶ Ὑδραῖοι, διὰ διακοινώσεώς των, παρεκάλεσαν τὴν ἀνάκλησιν τοῦ εἰς τὴν προσηγουμένην παρατήρησιν μνημονευθέντος ἐγγράφου, «δὲ οὐ ἡ Ὑδρα θίγεται καὶ προσβάλλεται...». Μεταξὺ ἄλλων οἱ κάτοικοι τῆς Ὑδρας λέγουν εἰς τὴν διακοινώσιν των ταύτην τὰ ἐξῆς:

«Σεβόμενοι ἡμᾶς αὐτοὺς, τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ὑδρας, ἔχομεν τὴν τιμὴν, Κύριε Ὑπουργέ, νὰ φέρωμεν εἰς γνώσιν ὑμῶν ὅτι: (ἀκολουθοῦν ὑπὲρ τὰ τριάκοντα τοιαῦτα «ὅτι», ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πλέον θλιβερά εἶναι τὰ ἐξῆς):

«...ὅτι ἀντικρύζομεν καθημερινῶς τὴν ἀναίσχυντον γυμνότητα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὅχι μόνον ἁλλοδαπῶν...».

«...ὅτι μέγας ἀριθμὸς τῶν τουριστῶν τούτων ἀποτελεῖται ἀπὸ διεστραμμένα σεξουαλικῶς ἄτομα ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἡ συγκέντρωσις τῶν ὁποίων ἐν τῇ νήσῳ τείνει νὰ μεταβάλῃ αὐτὴν εἰς σύγχρονα Σόδομα καὶ νὰ σπιλώσῃ τὸ πανέντιμον ὄνομα τῆς νήσου...».

«...ὅτι τινὰ ἐκ τῶν κέντρων τούτων δεικνύουν τελείαν περιφρόνησιν πρὸς τοὺς νόμους, διότι, ὥς λέγεται, τυγχάνουσι τῆς προστασίας ὑψηλῶν προσώπων...».

«...ὅτι διατεινόμεθα χωρὶς φόβον διαφερέσεως, ὅτι ὁ τάφος τοῦ ναυάρχου Κουντουριώτη τρεῖς παρεβιάσθη, ἡ πλάξ τοῦτου καὶ τὸ δασύλλιον ἐνθα κεῖται, καθὼς καὶ ὁ χώρος τοῦ περιπτέρου, μετεβλήθησαν εἰς θρωτικὰ παστάδας, κάθε δὲ γωνία τῶν ὁδῶν τῆς Ὑδρας εἰς ὑπαιθρίους γκαρσονιέρας...».

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι οἱ ἀρμόδιοι δὲν θὰ κλείσουν τὰ ὧτά των εἰς τὴν δραματικὴν αὐτὴν ἔκκλησιν τῶν κατοίκων τῆς Ὑδρας.

Ἡ οἰκία τοῦ Παπαδιαμάντη.

Ὡς καταγγέλλει ὁ πρόην ὕπουργός κ. Βασίλειος Κυρέλλος, ἡ ἐν Σκιάθῳ οἰκία τοῦ μεγάλου μας διηγηματογράφου Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐκεῖνος ἔγραψε τὰ ἀριστουργήματά του, τὰ ὁποῖα ἔχουν τώρα καὶ διεθνὴ ἀκτινοβολίαν, κινδυνεύει νὰ καταρρεύσῃ ἐλλείψει ὀλίγων χιλιάδων δραχμῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ ἐπισκευασθῇ καὶ στερεωθῇ αὕτη.

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, τὸ ὅποιον μέχρι τοῦδε ἀρνεῖται τὴν χορήγησιν τοῦ μικροῦ τούτου χρηματικοῦ ποσοῦ, θὰ μεταβάλῃ στάσιν καὶ θὰ κατανοήσῃ τὴν σημασίαν τῆς οἰκίας τοῦ Παπαδιαμάντη, ἣτις πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς μουσεῖον διὰ τὰ ἐλληνικὰ γράμματα. Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ ἀξιοποιηθοῦν τὰ πνευματικὰ μας κεφάλαια, ἐν τῶν ὁποίων εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ Σκιαθίτης διηγηματογράφος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 16ης μέχρι τῆς 31ης Αὐγούστου ἐ.ε. ἐλειτούργησε καὶ ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ἱερούς ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐδέχθη Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς εἰς συνεργασίαν καὶ διαφόρους ἐπιτροπὰς καὶ προήδρευσε διαφόρων Συμβουλίων.

Ἐχοροστάτησε: Τῇ 18ῃ Αὐγούστου εἰς τὴν ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

Τῇ 22ῃ Αὐγούστου εἰς τὸν Μέγαν Ἑσπερινὸν τὸν τελεσθέντα εἰς τὸν ἐορτάζοντα ἱερὸν ναὸν τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου «Φανερωμένης» Χολαργοῦ.

Τῇ 25ῃ Αὐγούστου εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν τὴν τελεσθεῖσαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν.

Τῇ 28ῃ Αὐγούστου εἰς τὸν Μέγαν Ἑσπερινὸν τὸν τελεσθέντα εἰς τὸν πανηγυρίζοντα ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Βουλιαγμένης.

Τῇ 29ῃ Αὐγούστου εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τὸν τελεσθέντα ἐν τῷ ἐορτάζοντι ἱερῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σκέπης καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου τοῦ συνοικισμοῦ Παπάγου.

Τῇ 30ῃ Αὐγούστου εἰς τὸν Μέγαν Ἑσπερινὸν τὸν τελεσθέντα ἐν τῷ πανηγυρίζοντι ναῷ τῆς Ἁγίας Ζώνης Πατησίων.

Τῇ 31ῃ Αὐγούστου εἰς τὸν πανηγυρικὸν Ἑσπερινὸν τὸν τελεσθέντα ἐν τῷ ἐορτάζοντι ἱερῷ ναῷ τοῦ ὁσίου Μελετίου Σεπολίων.

Συνειργάσθη: Τῇ 20ῃ Αὐγούστου μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Στράτου.

Τῇ 26ῃ Αὐγούστου μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Μπαϊζοῦ καὶ τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Νεαμονιτάκη.

Τῇ 30ῃ Αὐγούστου μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Κυπριανῶν.

Προήδρευσε: Τῇ 27ῃ Αὐγούστου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἐπεσκέφθη: Τῇ 30ῃ Αὐγούστου τὸν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ νοσηλεύμενον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Ἀθανάσιον.

Παρέστη: Τῇ 23ῃ Αὐγούστου εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος Θεολόγων «Ζωὴ» ὁργανωθὲν συνέδριον.

Τῇ 25ῃ Αὐγούστου εἰς συνεδρίασιν τῆς ἀδελφότητος Θεολόγων «Σωτήρ».

Μετέβη: Τῇ 26ῃ Αὐγούστου εἰς τὴν Πεντέλην καὶ ἐξήτασε προσωπικῶς τὴν ἔκτασιν τῶν ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς προκληθεισῶν ζημιῶν.

Ἐδέχθη: Τῇ 16ῃ Αὐγούστου ἐπιτροπὴν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Δικηγορικῶν Γλυφάδας.

Τῇ 17ῃ Αὐγούστου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἡλείας κ. Γερμανόν, τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνον, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Νέας Φιλαδελφείας καὶ τὸν προϊστάμενον τοῦ ἐν Φιλαδελφείᾳ τῆς Ἀμερικῆς ἐλληνικοῦ ἱεροῦ ναοῦ αἰδес. Δημήτριον.

Τῇ 19ῃ Αὐγούστου τὸν βουλευτὴν καὶ τῶς ὑπουργὸν κ. Βρανόπουλον καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἀλσούπολεως Νέας Ἰωνίας.

Τῇ 21ῃ Αὐγούστου τὸν Γυμνασιάρχην Ἀθηνῶν κ. Γεωργίου, τὸν ἱεροκλήρικα πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτην κ. Λεωνίδα Βασιλόπουλον καὶ τὸν κ. Κολιτσάραν.

Τῇ 26ῃ Αὐγούστου τὸν βουλευτὴν κ. Βαρδινογιάννην, τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀρκαδίου, τὸν ἐν Βραζιλίᾳ πρεσβυτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Νηλιαρέσην, τὸν ἐν Μίτσιγκαν τῆς Ἀμερικῆς Ἑλληνα ἐφημέριον κ. Νικόλαον Ἀνδριτσόπουλον καὶ τὴν ἡγουμένην τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Λεύκας Χαλκίδος.

Τῇ 27ῃ Αὐγούστου ἐπιτροπὴν τῶν ἐν Ἀθήναις χριστιανικῶν σωματείων καὶ ὁργανώσεων.

Τῇ 28ῃ Αὐγούστου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κίτρους κ. Βαρνάβαν, τὸν βουλευτὴν κ. Καρασπῆλιον, τὸν πρόεδρον Δήμων καὶ Κοινοτήτων κ. Χατζηγιάννην, τὸν καθηγητὴν κ. Κούρκουλαν καὶ τὸν ἱατρὸν κ. Ὀλύμπιον.

Τῇ 30ῃ Αὐγούστου τὸν λογοτέχνην κ. Τάσον Ἀθανασιάδην, τὸν Διευθυντὴν Ὀρθοσκευμάτων κ. Γεώργιον Κελεμένην, τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης καὶ τὸν πρόεδρον τῆς Κοινότητος Πεντέλης.

*

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θυμακοῦ κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Αὐγούστου, ἐν Κυριακαῖς καὶ τισιν ἑορταῖς, ἐχοροστάτησεν, ἐλειτούργησε καὶ ὁμίλησεν εἰς διαφόρους ἱερούς ναοὺς.

Τῇ 3 προήδρευσε συνεδρίασεως τοῦ Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Τῇ 4 ἐπεθεώρησε τοὺς ἱερούς ναοὺς Ἁγίου Γεωργίου Καλλιθέας, Ἁγίου Κωνσταντίνου Μοσχάτου, Παναγίας Ἐλεούσης Καλλιθέας, Ἁγίου Ἰωάννου Γαργαρέττα, Ἁγίας Τριάδος Ἑλληνικοῦ, Ἁγίου Παντελεήμονος Βοσπόρου Γλυφάδας καὶ Ἁγίων Πάντων Νεκροταφείου Βάρης.

Τῇ 8, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου, τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων καὶ ἄλλων Ἐπισήμων, προέπεμψεν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ τὸν διὰ Κωνσταντινούπολιν ἀναχωρήσαντα, μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ, Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηνάγοραν.

Τῇ 11 ἐπεθεώρησε τοὺς ἱερούς ναοὺς Ἁγίας Γλυκερίας Γαλατοῦ, Ἁγίων Ἀναργύρων Ἀττικῆς, Ἁγίου Δημητρίου Μυκονιάτικα Ἀττικῆς, Παμ. Ταξιαρχῶν (Παλαιῶ) Περιστερίου, Παμ. Ταξιαρχῶν Μάσχα Περιστερίου καὶ Ἁγίας Τριάδος Κεραμεικοῦ.

Κοιμηθεῖσας ἐν Κυρίῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Αἰκατερίνης εἰς τὰς Ἀθήνας τῇ 12, μετέβη τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς Ἰστιάνα ἔνθα ἐτελέσθη εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἡ Νεκρώσιμος Ἀκολουθία, χοροστατήσαντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Κερνίτης κ. Χρυσόστομου, καὶ ὁμιλήσαντος καταλλήλως, ἐκπροσωπήσαντος δὲ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον. Παρέστησαν κατὰ τὴν κηδεῖαν ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Παν. Αρχιμ. κ. Θεόκλητος Ἀβραντινῆς, ὁ Παν. Αρχιμ. κ. Βασίλειος Οἰκονόμου, Ἱεροκλήρως Χαλκίδος, ἐκπροσωπήσας τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Χαλκίδος κ. Γρηγόριον καὶ Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Χρυσόστομον, ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Ἰστιαίας καὶ οἱ Αἰδес. Ἐφημέριοι τῆς πόλεως ταύτης, ὡς καὶ οἱ Αἰδес. Ἐφημέριοι πολλῶν χωρίων τῆς περιοχῆς Ἰστιαίας, καὶ πλῆθος λαοῦ.

Τῇ 28 ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον εἰς τὴν ἐναρτήριον συνεδρίασιν τοῦ Ὁ Παιδαγωγικοῦ Συνεδρίου τῆς «Χριστιανικῆς Ἑνώσεως Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν» χαίρετας τοὺς συνέδρους διὰ συντόμου προσφωνήσεως.

*

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου ἐλειτούργησε καὶ ὁμίλησεν εἰς διαφόρους ἱ. Ναοὺς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Τῇ 1ῃ Αὐγούστου ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἐν Σχοινιά Μαραθῶνος, κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς Α. Ὑ. τοῦ Διαδόχου κήρυξεν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ 11ου Παγκοσμίου Τζάμπορη τῶν Προσκόπων.

Τῇ 3ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς πρόεστη ἐν τῷ Ἀ΄ Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν μνημοσύνην ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ αἰμνήστου Μητροπολίτου Σάμου Κυροῦ Εἰρηναίου.

Τῇ 6ῃ Αὐγούστου ἐχειροτόνησεν εἰς διάκονον τὸν ἐν τῇ 'Ι. Μητροπόλει Ὑδρας ἐκλελεγμένον Χρῆστον Πασπαλάρη.

Τῇ 7ῇ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον εἰς τὸ Στάδιον ἔνθα παρουσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῶν Βασιλέων καὶ τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας ἐγένοντο ὑπὸ τῶν Προσκόπων αἱ ἐορταστικαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ 11ου Προσκοπικοῦ Τζάμπορη.

Τῇ 8ῃ Αὐγούστου ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον εἰς δεξιῶσιν γενομένην παρουσία τοῦ Διαδόχου εἰς τὴν Λέσχην τοῦ Τζάμπορη ἐν Σχοινιά Μαραθῶνος.

Τῇ 10ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐχειροτόνησε εἰς πρεσβύτερον τῇ ἀδείᾳ τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου ἐν τῷ 'Ι. Ναῷ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης τὸν ἐν τῇ 'Ι. Μητροπόλει Ὑδρας ἐκλελεγμένον διάκονον Χρῆστον Πασπαλάρη.

Τῇ 11ῃ Αὐγούστου προσέστη ἐν τῷ 'Ι. Ναῷ Ἀγ. Νικολάου τῆς ὁδοῦ Ἀχαρνῶν τῆς κηδείας τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος Πανοσιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου Φωτίου Σταθάκη.

Τῇ 23ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον εἰς δεξιῶσιν δοθεῖσαν ἐπὶ τῇ Ἑθνικῇ Ἐπιτελῶ τῆς Ρουμανίας ἐν τῇ Ρουμανικῇ Πρεσβείᾳ.

Τῇ 26ῃ ἀνεχώρησεν διὰ τὸ συνέδριον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐν Νέχ Ὑόρκη.

Ἱερὰ Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης

Κατόπιν ὁρισθέντος προγράμματος συνεκροτήθη ἐν Σιατίστῃ τὸ Δ' Ἱερατικὸν Συνέδριον, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Πολυκάρπου, εἰς ὃ ἔλαβον μέρος ἐξήκοντα ἑξ ἱερεῖς, οἵτινες ἐφιλοξενήθησαν ἐπὶ τριήμερον πλουσίως ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου. Οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔζησαν εἰς ἀτμόσφαιραν ἐξαίρετου πνευματικότητος καὶ ἀφθόνου φιλαδελφίας, καὶ ἀνεχώρησαν πλουσιώτατα ἐφοδιασμένοι μὲ παντὸς εἶδους πνευματικὰ ἐφόδια καὶ ἐπὶ πλέον μὲ ἀφθονον πατρικὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν πλουσίως προσέφερον εἰς αὐτοὺς ὁ Μητροπολίτης των.

Τὸ Συνέδριον ἠκολούθησεν τὸ ἐξῆς πρόγραμμα:

Τὴν πρώτην ἡμέραν μετὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν, τὴν ὁποίαν ἐτέλεσεν ὁ Σεβασμιώτατος, καὶ τὸ ἐμπεριστατωμένον ὑπὸ τοῦ ἰδίου Θεοῦ Κήρυγμα, ἠκολούθησεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἡ Ἑνακτῆριος Τελετή, εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν ἅπασαι αἱ τῆς πόλεως Σιατίστης Ἀρχαί.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας, μετὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον δέησιν ἐπὶ τοῦ Ἡρώου, ἠκολούθησεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἡ ἀνάπτυξις τῶν θεμάτων: 1) Τὰ βασικὰ προσόντα τοῦ Πρεσβυτέρου, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου καὶ 2) Ὁ Ἱερεὺς ὡς Ἑθνικὸς Στυλοβάτης, ὑπὸ τοῦ Δημάρχου Σιατίστης κ. Μιλτιάδου Στρακαλῆ. Ἐν συνεχείᾳ καὶ μετὰ τὸ Δεῖπνον ὁ Σεβασμιώτατος ἀνέπτυξεν εἰς τοὺς ἱερεῖς διάφορα πνευματικὰ θέματα μετὰ πατρικῶν παραινέσεων καὶ συμβουλῶν, ὑπερτονίσας αὐτοῖς τὸ τῆς φιλαδελφίας ἀξίωμα.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν, μετὰ τὴν ὑποδειγματικὴν Λειτουργίαν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς τελέσεως αὐτῆς μακρὰν κριτικὴν, ἠκολούθησεν ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐξῆς θεμάτων: 1) Ἡ μέριμνα τοῦ Ἱερέως διὰ τὸν Ἐκκλησιαστικὸν τῶν πιστῶν, ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμ. Οἰκονόμου κ. Νικολάου Δάρδα καὶ 2) Ὁ Ἱερεὺς καὶ τὸ παιδί, ὑπὸ τοῦ Διδασκάλου κ. Ἰωάννου Στυλιανάκη.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἠκολούθησεν ἡ ἀνάπτυξις τούτων τῶν θεμάτων: 1) Ἡ Θ. Εὐχαριστία, ὑπὸ τοῦ Θεολόγου κ. Ἰωάννου Χαριζοπούλου καὶ 2) Ὁ Ἱερεὺς καὶ ἡ Ὑπαίθερος, ὑπὸ τοῦ Θεολόγου κ. Ἰωάννου Καλιαμποῦ. Ἐν συνεχείᾳ καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς νυκτός, ἐν μέσῳ κατανυκτικωτάτης συγκεντρώσεως Κλήρου καὶ λαοῦ, ἐτελέσθη ἐπιμνημόσυνος δέησις ἐπὶ τοῦ πρὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ οἴκου Μνημείου τῶν Ἀρχιερατευσάντων Ἐπισκόπων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καθ' ἣν ὡμίλησεν ἐμπεριστατωμένως ὁ Ἱερεὺς κ. Βασίλειος Καρανάσιος.

Τὴν τρίτην ἡμέραν, μετὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου, ἐγένετο ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος: Ὁ Ἱερεὺς ὡς Τελετουργός, ὑπὸ τοῦ Πτυχιούχου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης κ. Ἀλεξάνδρου Θεοδωροπούλου.

Μετὰ τοῦτον ὁ κ. Τσαούσης Παναγιώτης, Πρόεδρος Ἐφένδρων Ἀξιωματικῶν, ἔχαιρέτισεν τὸ Συνέδριον καὶ μετὰ τοῦτον

ἀπρῆθυνεν πρὸς τοὺς Συνέδρους ὥραιας καὶ ὠφελίμους παραινέσεις ὁ τιμῆσας τὸ Συνέδριον Καθηγητὴς Θεολόγος κ. Στέργιος Σάκκος.

Εἰς ἐκάστην ἀνάπτυξιν τῶν ὡς ἄνω θεμάτων ἐν συμπεράσματι ὡμίλει ὁ Σεβασμιώτατος καὶ τέλος ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦτον ἔληξεν τὸ Συνέδριον, στεφθὲν ὑπὸ ἀπολύτου ἐπιτυχίας εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς ὠφέλειαν τῶν εὐλαβεστάτων Πρεσβυτέρων, οἵτινες εὐγνωμονοῦντες κατησπάζοντο τὰς χεῖρας τοῦ Μητροπολίτου των εὐχαριστοῦντες ἐν πολλῇ τῇ χαρᾷ καὶ τῇ συγκινήσει.

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον

Τὸ δημοσιογραφικὸν ὄργανον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «Ἀπόστολος Ἀνδρέας» δημοσιεύει περὶ τοῦ νέου Πάπα Παύλου ΣΤ' τὸ ἀκόλουθον σχόλιον:

«Ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ἥτις μὲ τὴν ἐκδημίαν πρὸς Κύριον τοῦ αὐδῆμου Προκαθημένου αὐτῆς Ἰωάννου τοῦ ΚΙ' ἐδοκίμασε θλίψιν βαθυτάτην, στερηθεῖσα Ἡγέτου ἀνταξίου τῶν καιρῶν καὶ τῶν περιστάσεων, σεμνύνεται ἤδη μὲ τὴν ἐκλογὴν εἰς τὸν ἀποστολικὸν θρόνον αὐτῆς τῆς Ἀ. Ἀγιότητος τοῦ ἀπὸ ἀρχιεπισκόπου Μιλάνου Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ', ἀνδρὸς δεδοκιμασμένου διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν καὶ πείραν καὶ κρινομένου ὡς ἀξίου συνεχιστοῦ τοῦ ἔργου τοῦ μακαριστοῦ προκατόχου αὐτοῦ, ἰδίᾳ ἐν ταῖς προπαθείαις αὐτοῦ πρὸς προώθησιν τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων.

Συμμετέχοντες εἰς τὴν γενικὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ ἀναδείξει τοῦ νέου ποντίφικος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, χαίρετίζομεν τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς σταθμὸν ἀγαθὰ προκαταγγέλλοντα διὰ σύμπαντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον».

Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία

Ὁ Πάπας Παῦλος ὁ ΣΤ' ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν ὅμιλον σπουδαστῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῇς καθηγητὰς τοῦ ἱεροδασκαλείου Βελῆας τῶν Ἰωαννίνων, οἵτινες ἐφιλοξενήθησαν ὑπὸ τῆς ἐν Ρώμῃ διεθνούς ὁργανώσεως «Unitas». Ὁ πάπας ὁμιλῶν πρὸς τοὺς Ἑλλήνας σπουδαστάς, καθ' ὃ πληροφροεῖ ἡμᾶς ἡ «Καθολικὴ», εἶπε μεταξύ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Ἑλλάς! Ὄνομα θελκτικόν, τὸ ὁποῖον ἀρκεῖ, ἵνα ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἀνακληθῶσιν ἀναρίθμητοι ἐνθυμήσεις. Μήπως δὲν εἴμεθα ὅλοι τρόπον τινὰ μαθηταὶ τῆς Ἑλλάδος; Μήπως δὲν ἔχομεν ὅλοι σφραγισθῇ διὰ τῆς ἱστορίας τῆς, διὰ τῆς γλώσσης τῆς, διὰ τοῦ φρονήματος καὶ τῆς τέχνης, ἅτινα ἐκληροδότησεν εἰς ἡμᾶς, ὡς καὶ διὰ τῆς θέσεως, ἣν κατέλαβεν ἐν τῇ χριστιανικῇ παραδόσει; Οἱ ἅγιοι τῆς, ἡ πατερικὴ λογοτεχνία τῆς καὶ ἡ λειτουργικὴ τῆς τιμῶνται ἐν ὅλῳ τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ, πάντως δὲ — τὸ λέγομεν ἀδυστάκτως — ἐν ὅλῳ τῷ καθολικῷ κόσμῳ».

— Ὁ πάπας Παῦλος ΣΤ' ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὸν ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν τῆς Δημοκρατίας τῆς Κορέας κ. Γιόνγκ Σικ Κίμ.

— Ὁ πάπας Παῦλος ΣΤ' ἐπεσκέφθη τὰ γραφεῖα διευθύνσεως, συντάξεως καὶ τὰ τυπογραφεῖα τοῦ «Ρωμαίου Παρατηρητοῦ», ἡμειπισήμου δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου τῆς Ἀγίας Ἑδρας.

— Ὁ πάπας Παῦλος ΣΤ' ἐδέχθη εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ο.Η.Ε. κ. Θάντ μετὰ τῆς ἀκολουθίας του. Ὁ πάπας προσεφώνησεν ἀγγλιστὶ τὸν κ. Θάντ ἐξάρας τὸν θεσμόν τοῦ Ο.Η.Ε., ὡς καὶ τὰς εὐγενεῖς προσπάθειάς του πρὸς ἀποκατάστασιν τάξεως καὶ εἰρήνης ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ πάπας ἰδιαιτέρως ἐτόνισε τὴν συμβολὴν τοῦ Ο.Η.Ε. πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ πολέμου καὶ προσπάσιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἀτόμου.

— Ἐληξαν αἱ ἐργασίαι τῆς τρίτης συνεδρίας τῆς ἐπιτροπῆς συντονισμοῦ τῆς Β' ἐν Βατικανῷ οἰκουμενικῆς συνόδου.

Οἰκουμενικὴ κίνησις

Ὅταν ἡγγέλθη ἡ σύγκλησις ἐν Μονάχῳ Παγκοσμίου Συνεδρίου («Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά»), αἱ ρωμαιοκαθολικαὶ καὶ προτεσταντικαὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ τῆς πόλεως ἐν ἀρμονικῇ

συνεργασία συντάχσαν ἀπὸ κοινοῦ ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν διαμαρτυρούμενοι ἐναντίον τοῦ συνεδρίου τούτου: «Εἶναι ἀδιανόητον νὰ ὑποδεχθῶμεν πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ζητοῦν νὰ πληξοῦν τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ νὰ διαταράξουν τὴν εἰρήνην μας», τονίζει ἡ ἐγκύκλιος αὐτή.

— Ἀντιπροσωπεῖα τῆς Γαλλικῆς προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας ἐπεσκέφθη τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας κατόπιν προσκλήσεως τῆς ἱεράς συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Ἡ προτεσταντικὴ ἐπιτροπὴ ἀνταπέδωσεν οὕτω τὴν κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἐπισκεψὶν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικοδήμου καὶ ἦλθεν εἰς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου.

Προτεσταντισμός

Μεγάλη ἀμερικανικὴ προτεσταντικὴ ἐφημερὶς ἐξεδήλωσε προσφάτως ἀνησυχίαν διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. «Οὐδέποτε, — γράφει —, ἐγένετο τόσον πολὺς θόρυβος περὶ τοῦ Βατικανοῦ ὅσον ἀπὸ τοῦ 1958 καὶ οὐδέποτε τὸ κύρος ἐνὸς Πάπα ἦτο τόσον μέγα μετὰ τῶν μὴ καθολικῶν ὅσον ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἰωάννου τοῦ 23ου. Τὸ κύρος αὐτὸ ἀντανακλάται ἐπίσης εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν προσηλυτισμῶν, οὓς ἐπιτυγχάνει ὁ καθολικισμός, καὶ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι δὲν ἔχομεν νὰ ἀντιτάξωμεν ἰσὺν ἀνταγωνισμὸν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ ὠρισμένοι προτεσταντικοὶ κύκλοι προτείνουν ἀπὸ τινος ἤδη χρόνου τὴν λήψιν δραστηκῶν μέτρων ἀν' ὅχι διὰ τὴν συνένωσιν, τοῦλάχιστον διὰ τὴν σύμπληξιν εἰς ὁμοσπονδίαν τῶν προτεσταντικῶν ἐκκλησιῶν τοῦ κόσμου. Ἐπίσης προτείνουν τὴν δημιουργίαν ἰσῶς μιᾶς ὑπεράτης ἀρχῆς, ἡ ὁποία θὰ ἀπετέλει ἐν εἰδος «Προτεσταντικοῦ Βατικανοῦ». Ἀλλ' ὡς σημειοὶ ὁ μεταδῶσας τὰς εἰδήσεις ταύτας συνεργάτης τοῦ «Βήματος», «δὲν βλέπει κανεὶς πῶς τὰ διάφορα σχίσματα, τάσεις καὶ αἱρέσεις τῶν προτεσταντῶν — ἰδιαίτερας πολυαριθμῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν — θὰ ἦτο δυνατόν σὰ συμφωνήσουν καὶ νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἐξουσίαν μιᾶς ὑπεράτης ἀρχῆς».

— Δέκα ἐπτὰ περίπου ἑκατομμύρια γερμανικῶν μάρκων ἀπέδωκαν κατὰ τὸ ἔτος 1962—63 αἱ εἰσφοραὶ τῶν προτεσταντῶν τῆς Δυτικῆς Γερμανίας ὑπὲρ τῆς ὁργανώσεως «Ἄρτος διὰ τὸν κόσμον».

— Ἡ λουθηρανικὴ σύνοδος τῆς Γαλλίας παρεκάλεσε τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας νὰ ὀρίσῃ τὴν Πέμπτην, ὡς ἡμέραν ἐλευθερίας τῶν σχολικῶν μαθημάτων, ἵνα αὕτη ἀφιερῶται εἰς τὴν ὁρησκειτικὴν διαπαιδαγώγησιν τῆς νεολαίας.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΛΟΓΩΣ—ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Κωνσταντίνου Καλοκύρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἄθως—Θέματα Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης. Ἐπὶ τῇ χιλιετηρίδι (963—1963). Ἐκδ. οἶκος «Ἀστήρ» Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου, Ἀθήναι, 1963, σελίδες 366.

Ἐν τῶν πλέον ἐνδιαφερόντων ἔργων, τὰ ὁποῖα εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἐπὶ τῇ χιλιετηρίδι τοῦ Ἀγ. Ὁρους εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ περὶ οὗ τοῦ λόγος ἔργον τοῦ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης συναδέλφου Καθηγητοῦ τῆς Χριστιανικῆς καὶ Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας κ. Κωνσταντίνου Δ. Καλοκύρη. Ὡς λέγει ὁ ἴδιος, «πέντε διάφορα θέματα συγκροτοῦν τοῦτο. Ταῦτα, καίτοι ἀνεξάρτητα, δὲν εἶναι καὶ ἄσχετα μετὰ τῶν. Διότι συνδέει στενῶς αὐτὰ τὸ Ἅγιον Ὅρος. Ἐκεῖνο ἀποτελεῖ τὸ βασικὸν θέμα, τοῦ ὁποίου ἐπὶ μέρους κεφάλαια δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν αἱ πέντε μελέται. Αὗται ἀφορροῦν εἰς ζητήματα Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης, καθὼς καὶ εἰς σχέσεις συγχρόνων ἡμῶν μοναχῶν πρὸς τὰ ἀγιορειτικὰ μνημεῖα καὶ πρὸς τὴν παράδοσιν τῶν» (σελ. 11).

Αἱ δύο πρῶται μελέται ἔχουν σχέσιν πρὸς τὰς τοιχογραφίας τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Συγκεκριμένως ἡ πρώτη (σελ. 15—52) ἐκθέτει τὰ τῆς ἀποσβέσεως τῆς ἀγιογραφικῆς σκηνῆς τοῦ «λου-

τροῦ τοῦ θείου Βρέφους» ἐκ τινῶν σπουδαίων τοιχογραφιῶν. Τὴν ἀπόβρεσιν τῆς σκηνῆς ταύτης, — τὴν ὁποίαν δὲν ἀντελήφθη ὁ κ. Συγγρόπουλος, ὅστις ἐνόμισεν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς παρέλειψαν αὐτὴν οἱ ζωγράφοι —, ἀποδεικνύει ὁ κ. Καλοκύρης διὰ τῆς αἰσθητικῆς ἐξετάσεως τῶν στοιχείων τῶν τοιχογραφιῶν τούτων. Ἐπὶ πλέον ὁ συγγραφεὺς ἐξηγεῖ γενετικῶς τοὺς λόγους, οἵτινες ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀπάλειψιν ταύτην, ἥτις ὁμῶς οὐδόλως ἐδικαιολογεῖτο ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου, δοθέντος ὅτι, ὡς ἀποδεικνύει πειστικῶς ὁ κ. Καλοκύρης, ἡ σκηνὴ τοῦ «λουτροῦ τοῦ Θεοῦ Βρέφους» ἔχει ἐνταχθῇ εἰς τὴν εἰκονογραφικὴν παράδοσιν τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἔχει καθιερωθῇ διὰ τῆς διὰ τῶν αἰώνων πράξεως τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις διὰ τῆς σκηνῆς ταύτης ἤθελε νὰ δηλώσῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν Πατέρων, καθ' ἣν ὁ Χριστὸς «συγκατέβη... πάντα ὑπὲρ πάντων γενόμενος, ὅσα ἡμεῖς, πλὴν τῆς ἀμαρτίας», «ὥκειώται τὰ τοῦ σώματος» καὶ «ἀνέλαβε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὰ φυσικὰ πάντα».

Ἡ δευτέρα μελέτη (σελ. 53—172) καταγίνεται μετὰ τὸ ἔργον τοῦ ἐξόχου ἀγιογράφου Θεοφάνους τοῦ Κρητῆς ἐν Μετεώροις καὶ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει. Βιβλικώτερον αὐτὴ ἐξετάζει «τὰς προϋποθέσεις τῆς τέχνης τοῦ ζωγράφου τούτου, τὰς ἀναμφισβητήτως ἀνηκούσας εἰς αὐτὸν τοιχογραφίας καὶ τὰς ἀμφισβητούμενας τῆς Τραπεζῆς τῆς Λαύρας τοῦ Ἀγ. Ὁρους, καθὼς καὶ ἄλλα συναφῆ ζητήματα» (σελ. 11). Τὸ ἔργον τοῦ Θεοφάνους ἐξετάζεται ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἐν Κρήτῃ πρόδρομα αὐτοῦ μνημεῖα τοῦ 15ου καὶ ἀρχῶν τοῦ 16ου αἰῶνος, δι' ὧν, κατὰ τὸν συγγραφέα, «σημαίνονται τὰ μεταβατικὰ στάδια τῆς τέχνης, ἥτις ὠδήγησεν εἰς τὴν τέχνην τοῦ Θεοφάνους» (σελ. 56). Οὕτω καὶ εἰς τὴν δευτέραν μελέτην ὁ κ. Καλοκύρης χρησιμοποιεῖ τὴν γενετικὴν μέθοδον. Λίαν ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ μέρος τῆς μελέτης, ὅπερ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς φρονούντας, ὅτι αἱ τοιχογραφίαι τῆς Τραπεζῆς τῆς Μ. Λαύρας ἐξωγραφῆθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοφάνους, ἀποδεικνύει ἐπὶ τῇ βῆσει ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν κριτηρίων, ὅτι ὁ ζωγράφος τῶν τοιχογραφιῶν τούτων δὲν εἶναι ὁ Θεοφάνης, ἀλλ' ἕτερος ἀγνωστος πρὸς τὸ παρὸν Κρῆς ζωγράφος, «ὅστις πάντως ἐνημερωμένος πλήρως ἐπὶ τῆς «κρητικῆς» τεχνικῆς καὶ ἰσχυρῶς ἐπηρεασμένος ἐκ τῆς «μακεδονικῆς» ζωγραφικῆς (φαιτεινοὶ τόνοι) ἔφερε τὴν «κρητικὴν σχολὴν» εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ προωδοποίησεν ἐκεῖ τὴν εἰσόδον τοῦ Θεοφάνους» (σελ. 90). Ἄς εὐχηθῶμεν, ἵνα εἰς τὴν β' ἐκδοσὶν τοῦ βιβλίου ἡ ἀξιόλογος αὕτη μελέτη διευρυνθῇ εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἐπὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους γνήσιον ἔργον τοῦ Θεοφάνους, ὅπερ κατὰ τὸν συγγραφέα εἶναι «τὸ καλύτερον ἔργον τοῦ Θεοφάνους» (σελ. 74), νὰ ἀναλυθῇ περισσότερον καὶ παρουσιασθῇ εἰς τοὺς ἀναγνώστους διὰ περισσοτέρων εἰκόνων εἰς μέτρον τοῦλάχιστον ἀνάλογον πρὸς τὸ χρησιμοποιοῦν διὰ τὰ προδρομικὰ μνημεῖα. Ὡσαύτως νομίζομεν, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Καλοκύρη χρῆσις τῶν ἐκφράσεων «αἰσθητικὰ στοιχεῖα» ἢ «αἰσθητικὴ ἀνάλυσις» (σελ. 85, ὑποσημ. 1) πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς χρήσεως τῶν ἐκφράσεων «μορφολογικὰ ἢ εἰδολογικὰ στοιχεῖα» καὶ «μορφολογικὴ ἢ εἰδολογικὴ ἀνάλυσις».

Ἡ λίαν ἐνδιαφέρουσα καὶ λίαν πρωτότυπος τρίτη μελέτη (σελ. 173—250), ἥτις φέρει τὸν τίτλον «Ἐρευναι μεταβυζαντινῶν ἀγιορειτικῶν τέμπλων», «ἀναφέρεται εἰς χαρακτηριστικὰ ξυλόγλυπτα ἀγιορειτικὰ εἰκονοστάσια (τέμπλα) τοῦ 17ου, μάλιστα δέ, τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος. Ἡ μορφολογία αὐτῶν, αἱ βυζαντινὰ καὶ αἱ ξενικὰ ἐπιδράσεις καὶ αἱ ἄλλαι ἐνδιαφέρουσαι λεπτομέρειαι ἐκτίθενται εἰς τὴν μελέτην ταύτην» (σελ. 11). Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικώτερον εἰς τὰς ξενικὰς ἐπιδράσεις, αἱτινες προέρχονται κυρίως ἐκ τοῦ ρυθμοῦ baroque, ἐξετάζονται «τὰ διαπιστούμενα στοιχεῖα τοῦ καλλιτεχνικοῦ τούτου ρεύματος ἐν σχέσει πρὸς τὰ μνημεῖα, ἐξ ὧν κατάγονται» (σελ. 176). Ἀλλ' ὡς τονίζει ὁ κ. Καλοκύρης, τὰ στοιχεῖα τοῦ baroque «δὲν παρέσχον παρ' ἡμῖν τὰς ἀμέτρον καὶ ἐξάλλους ἐκείνας συνθέσεις τῆς Δύσεως, ἀλλ' ἀναμιχθέντα σχεδὸν πάντοτε μετὰ μέτρον πρὸς τὰ παλαιότερα τῆς βυζαντινῆς παραδόσεως, παρήγαγον ἔργα γενόμενα εὐχαρίστως δεκτὰ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου συνειδήσεως» (σελ. 214). Ὁ κ. Καλοκύρης ἀναφέρει (σελ. 176), ὅτι προσεχῶς θὰ παρουσιάσῃ «μίαν συγκριτικὴν μελέτην ἐκ τοῦ συνόλου τῶν μεταβυζαντινῶν τέμπλων τοῦ Ἄθως. Ἀσφαλῶς εἰς τὴν μελέτην ταύτην οὗτος θὰ ἐξετάσῃ ἐκτενῶς καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ νόημα καὶ τὸ πνευματικὸν ὑπόβαθρον τῶν εἰκονοστασίων».

Ἡ τετάρτη μελέτη (σελ. 251—274) ὁμιλεῖ περὶ τῆς «συγχρόνου ἀγιογραφίας εἰς τὸ "Ἅγιον" Ὅρος». Ἀφοῦ ἐν πρώτοις ἀναφέρεται εἰς τὴν καθ' ὅλου ἐπὶ τοῦ "Ἁγίου" Ὁρους ἀπόκλισιν τῆς ἀγιογραφίας ἐκ τῶν παραδεδωμένων στοιχείων τῆς βυζαντινῆς ζωγραφικῆς, ἐξετάζει ἐν συνεχείᾳ τὴν εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον τοῦ "Ἄθω, τὰς Καρυάς, παρατηρουμένην σήμερον ἐπιστροφὴν εἰς τὴν βυζαντινὴν παράδοσιν, τὴν ὅποιαν ἐκπροσωποῦν οἱ Παχωμαῖοι μοναχοί, οἱ σημερινοὶ Ἰωασσαφαῖοι κ.ἄ. Τὸ γενικὸν συμπέρασμα τῆς μελέτης ταύτης εἶναι, ὅτι «σήμερον εἰς τὸ "Ἅγιον" Ὅρος οἱ σπουδαιότεροι ἐκπρόσωποι τῆς ἀγιογραφίας ἐστράφησαν πρὸς τὴν βυζαντινὴν παράδοσιν». Οὕτω δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν εἰς «μίαν ἀνθησιν τῆς νεορθοδόξου τέχνης, τὴν ὅποιαν, ἐκ παντὸς ἄλλου τόπου περισσότερον, ἀπὸ τοῦ "Ἁγίου" Ὁρους δικαιοῦμεθα νὰ προσδοκῶμεν» (σελ. 266).

Ἡ πέμπτη καὶ τελευταία μελέτη (σελ. 275—320), ἐπιγραφομένη «Μνημεῖα καὶ μοναχοὶ εἰς τὸ "Ἅγιον" Ὅρος» καὶ κατοπτρίζουσα προσωπικὰ βιώματα τοῦ συγγραφέως ὡς ἐπισκέπτου εἰς τὸ "Ἅγιον" Ὅρος, «συζητεῖ τὴν θέσιν, τὴν ὅποιαν ἔχουν λάβει πολλοὶ ἢ ὅλγιοι μοναχοὶ ἐναντι τῶν ἀγιορειτικῶν ἀρχαιοτήτων (κειμήλια καὶ — γενικώτερον — μνημεῖα) καὶ τὰ πρὸς αὐτὰς σχετιζόμενα ζητήματα» (σελ. 11). Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἀξία ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως εἶναι ἡ γνώμη τοῦ κ. Καλοκύρη, καθ' ἣν «θὰ πρέπει νὰ καθιερωθῇ ὁ θεσμὸς τῶν παρμοναρίων μοναχῶν, οἵτινες θὰ εἶναι ἐντεταλμένοι νὰ παραμένουν εἰς τοὺς ναοὺς, μετὰ τὸ πέραν τῶν ἀκολουθιῶν, μέχρι τὸ ἐσπέρας. Οὗτοι, πρὸς τὸν πᾶντοτε, καὶ ἐν ἐπιγνώσει, ὅτι δεξιούνται «ἐν ὀνόματι Κυρίου» τοὺς προσερχομένους, θὰ παρέχουν πληροφορίας εἰς αὐτοὺς σχετικὰς μὲ τὸν ναὸν καὶ τὴν διακόσμησίν του καὶ, βεβαίως, θὰ ἐποπτεύουν καὶ τὴν ἀσφάλειάν του» (σελ. 284). Γενικῶς δ' ο. σ. τονίζει ὀρθῶς, ὅτι «ἡ προϋπόθεσις τῆς προβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ διὰ τῆς τέχνης τῆς ἀποκτᾷ ὅλως ἰδιάζουσαν σημασίαν καὶ διὰ τὸ "Ἅγιον" Ὅρος» (σελ. 285).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων καθίσταται προφανές, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον τοῦ κ. Καλοκύρη ἀφορᾷ τόσον εἰς τὸ ἐπιστημονικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸ εὐρύτερον κοινόν. Οὕτω καταρτισθὲν τὸ βιβλίον, ἀπευθύνεται εἰς τὸν ἀπροκατάληπτον ἐρευνητὴν καὶ εἰς πάντα φίλον τοῦ "Ἄθω. Ὁ συγγραφεὺς προσεπάθησε νὰ εἶναι ἀντικειμενικὸς κατὰ τὴν διατύπωσιν τῶν ἀποφύων του, κατὰ τὰς κρίσεις καὶ τὰς παρατηρήσεις του. Ἡ ἀντικειμενικότης ὅμως αὕτη οὐδόλως ἐθεωρήθη ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι ἀποτελεῖ καὶ δέσμευσιν εἰς διατύπωσιν διαφωνίας δι' ὀρισμένας ἀπόψεις ἄλλων, ἀσχοληθέντων περὶ τὸ "Ἅγιον" Ὅρος (μακρὰν αὐτοῦ βιούντων ἢ καὶ ἐν αὐτῷ μοναζόντων). Ἀναμφιβόλως τὸ ἔργον τοῦ συναδέλφου κ. Καλοκύρη εἶναι ἀξιολογητὰ συμβολὴ ἀφ' ἑνὸς εἰς τὴν κατανόησιν μέρους τῆς ποικιλίας τῶν μορφῶν τῆς ἐπὶ τοῦ "Ἄθω πραγματοποιήσεως τοῦ Ὁ ρ θ ο δ ὁ ξ ο υ καλλιτεχνικοῦ ιδεώδους καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς ἐπὶ τοῦ "Ἁγίου" Ὁρους καλλιτεργείας τῆς ἀγιογραφίας τῆς Ὁ ρ θ ο δ ὁ ξ ο υ παραδόσεως.

Διὰ τὴν ἐπὶ πολυτελοῦς χάρτου καλλιτεχνικωτάτην ἐκδοσιν τοῦ τόμου ὀφείλονται πράγματι συγχαρητήρια εἰς τοὺς ἐκδότας ἀδελφοὺς Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου, οἵτινες ἔχουν ἐκδώσει θαυμάσια ἔργα προβάλλοντα τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ὡς σημειοῦν καὶ οἱ ἐκδόται οὗτοι, «ἡ πλουσία εἰκονογράφησις δι' ὠραίων, κατατοπιστικῶν καὶ ἀνεκδότων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φωτογραφιῶν, καθιστᾷ ἀκόμη μεγαλύτεραν τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου, τὴν ὅποιαν ἀσφαλῶς αὐξάνουν ἐτι περισσότερον αἱ ἐγχρωμοὶ εἰκόνες, διὰ τῶν ὁποίων ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλότεχνος ἀναγνώστης λαμβάνει μίαν ἰδέαν τῆς ἱερᾶς τέχνης τοῦ "Ἄθω, καὶ συγκεκριμένως τῶν τοιχογραφιῶν, τῶν φορητῶν εἰκόνων καὶ τῶν τέμπλων. Οὕτω, λοιπόν, τὸ ἔργον ἀποκτᾷ καὶ εὐρύτερον ἐνδιαφέρον, διὰ καθὲς φιλόστορα, φιλότεχνον καὶ πνευματικῶς καλλιεργούμενον ἀναγνώστην. Ἡ δημοσιευμένη εἰς τὸ τέλος ἀγλικῆς περιλήψις τοῦ βιβλίου, ὡς καὶ ὁ κατάλογος τῶν Πινάκων, θὰ βοηθήσῃ τοὺς ἐνδιαφερομένους ξενογλώσσους νὰ ἀντιληφθοῦν τὰ ἐκτιθέμενα ζητήματα καὶ νὰ ἐκτιμήσουν περισσότερον τὸ "Ἅγιον" Ὅρος» (σελ. 10).

Διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους τὸ ἔργον τοῦ κ. Καλοκύρη ἀπετέλεσε σημαντικωτάτην προσφορὰν εἰς τὸν πνευματικὸν ἑορτασμὸν τῆς Χιλιετηρίδος τοῦ "Ἁγίου" Ὁρους.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Πρὸς

Τὸν Διάκονον Σμάρταχδον Γιωτόπουλον.

Καλοῦμέν σε ὅπως ἐμφανισθῇς ἐνώπιον τοῦ Δευτεροβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου καὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὴν 27ην Σεπτεμβρίου 1963, ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 9ην π.μ. ἵνα δικασθῇς δι' ἣν αἰτίαν ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ κ.λ.π.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι εἰς περίπτωσιν μὴ ἐμφανισέως σου θέλεις δικασθῇ ἐρήμην.

Ἀθῆνῃσι, τῇ 5ῃ Αὐγούστου 1963

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δευτεροβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Παντελεήμων Χρυσοφάνης

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθησαν διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διατάξεων, καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρῶσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Προφήτου Ἡλίου Μύρου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «Ἐκκλησίᾳ» υποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων.

Ἐν Κυπρισσίᾳ τῇ 20ῃ Αὐγούστου 1963

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Χίου

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200/1940 Α.Ν. «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων», ὡς καὶ τοὺς σχετικὸς Νόμους περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω Νόμων ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως καταλάβωσιν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Παρασκευῆς τῆς Κοινότητος Καλαμωτῆς, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, ἵνα υποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς προθεσμίας τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Χίῳ τῇ 22ῃ Αὐγούστου 1963

Ὁ Τοποτηρητῆς
Τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου
† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Σερβίων καὶ Κοζάνης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 46 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως Ἱερ. Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Ἄνω Κώμης, καλοῦμεν ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἁρθροῦ 48 τοῦ ὡς ἄνω Α.Ν. 2200/1940 ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Κοζάνῃ τῇ 27ῃ Αὐγούστου 1963.

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατιστῆς

Ἐχοντας ὑπὸ ὄψει τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη

και συνεπληρώθη διά μεταγενεστέρων Διαταγμάτων, καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, ήτοι πτυχιούχους Θεολογικής Σχολής ή 'Ιεροδιδασκαλείου ή 'Ανωτέρου 'Εκκλησι. Φροντιστηρίου, όπως εντός μηνός από τής δημοσίευσης τής παρούσης εν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν εν τῇ 'Ιερᾷ Μητροπόλει ήμῶν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου απαιτούμενα δικαιολογητικά πρὸς κατάληψιν τής κενῆς 'Εφημεριακῆς θέσεως τοῦ καθ' ήμᾶς Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ 'Αγίου Δημητρίου 'Ανω Σιατίστης.

'Εν Σιατίστη τῇ 28ῃ Αὐγούστου 1963

† 'Ο Σισανίου και Σιατίστης ΠΟΛΥΚΑΡΙΠΟΣ

'Ιερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

'Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν και 'Εφημερίων», καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως καταλάβωσι τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν 'Εφημερίδων τῶν 'Ενοριῶν:

1) 'Ι. Ναοῦ 'Αγίου Γεωργίου Χορτιάτη

2) 'Ι. Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου 'Ωραιοκάστρου

ἵνα υποβάλλωσιν ήμῖν εντός μηνός από τής δημοσίευσης τής παρούσης σχετικῆν αἴτησιν μετά τῶν απαιτούμενων δικαιολογητικῶν προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

'Εν Θεσσαλονίκῃ τῇ 30.8.63

† 'Ο Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

'Ιερὰ Μητρόπολις Μηθύμνης

'Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 και 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν και 'Εφημερίων» καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως καταλάβωσι τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν 'Ιερῶν Ναῶν 1) 'Αγίας Τριάδος Κλειοῦς, 2) 'Αγίου Γεωργίου Κάτης, 3) 'Αγίας Κυριακῆς Πετρίου και 4) 'Αγίου 'Ιωάννου τοῦ Προδρόμου Ρεύματος όπως υποβάλλωσιν ήμῖν, εντός μηνός από τής δημοσίευσης τής παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», σχετικῆν αἴτησιν μετά τῶν απαιτούμενων πιστοποιητικῶν.

'Εν Καλλονῇ τῇ 30 Αὐγούστου 1963

† 'Ο Μηθύμνης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Νοσοκομεῖον Σανατόριον Τριπόλεως

Τὸ Νοσοκομεῖον—Σανατόριον Τριπόλεως, προκειμένου νὰ προβῇ εἰς πλήρωσιν τής θέσεως τοῦ 'Ιερέως διὰ προσοντούχου τοιούτου, ἐπὶ βαθμῷ 8ῳ ἢ 6ῳ και μέχρι 4ῳ μετά τῶν χορηγουμένων ἐπιδομάτων, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 10/15.7.63 ἀπόφασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ και τὴν ὑπ' ἀριθ. ΖΙγ 7239/12.8.63 Δ/γὴν τοῦ 'Υπουργείου Κοιν. Προνοίας.

Κ α λ ε ῖ

πάντα ἐνδιαφερόμενον κεκτημένον τὰ προσόντα, ήτοι ἀπολυτήριον 'Εκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἢ ἄλλης μέσης τοιαύτης ἢ πτυχίον Θεολογικῆς Σχολῆς και ἡλικίαν μέχρι 45 ἐτῶν, όπως εντός προθεσμίας 30 ἡμερῶν από τής τελευταίας δημοσίευσης εἰς τὸν τύπον, υποβάλλῃ αἴτησιν μετά τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ 'Ιδρύματος.

Εἰς τὸν προσληφθῆσάμενον θὰ παρασχεθῇ τροφή και κατοικία.

Διὰ τὴν πρόσληψιν τούτου θέλει τηρηθῇ ἡ προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 50 τοῦ Α.Ν. 2200/40 διαδικασία.

Πλείονες πληροφορίες παρέχονται ὑπὸ τοῦ Δ/κοῦ Δ/ντοῦ κ. Χρήστου Παπαδημητρίου (Τηλ. 5-89).

'Εν Τριπόλει τῇ 20ῇ Αὐγούστου 1963

'Ο Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ.
ΠΑΝ. ΑΕΚΚΑΚΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Φέρεται εἰς γνώσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι ἡ 'Εκκλησιαστικὴ Σχολὴ Κορίνθου θέλει δεχθῇ εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις διεξαχθσομένης τὴν 19ην Σεπτεμβρίου ἐ.ε. μαθητὰς έχοντας ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς ἐκ τῆς Β' τάξεως πρὸς τὴν Γ' ἐξαταξίου Γυμνασίου με διαγωγὴν Κοσμιωτάτην και ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 17 ἐτῶν.

Τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, ἅτινα πρέπει νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν Δ/σιν τῆς Σχολῆς μέχρι τῆς 15ης Σ/βρίου ἐ.ε., εἶναι τὰ κάτωθι:

1. Αἴτησις δέοντως χαρτοσημασμένη.

2. 'Ενδεικτικὸν προαγωγῆς Β' πρὸς Γ' ἐξαταξίου Γυμνασίου.

3. Πιστοποιητικὸν Δήμου ἢ Κοινότητος, ἐξ οὗ νὰ ἐμφανηται τὸ ἔτος γεννήσεως και τὸ 'Ορθόδοξον δόγμα τοῦ ἐνδιαφερομένου.

4. Πιστοποιητικὸν χρηστοθείας τοῦ 'Εφημερίου τῆς ἐνορίας ἐπιτεκνωμένου παρὰ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου.

5. Πιστοποιητικὸν υγείας και ἀρτιμελείας. (Τοῦτο θὰ ἐκδοθῇ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων παρὰ τοῦ ἱατροῦ τῆς Σχολῆς).

Τὰ ἐξετασθησόμενα μαθήματα εἶναι τὰ ἐξῆς:

1. 'Εκθεσις 'Ιδεῶν,

2. 'Αρχαῖα 'Ελληνικά,

3. Μαθηματικά και

4. Θρησκευτικά, ἅπαντα ἐκ τῆς διδασθείσης ὕλης τῆς Β' τάξεως τοῦ Γυμνασίου.

Ὁμοίως γίνονται δεκτοὶ μαθηταὶ εἰς τὴν Σχολὴν ἐκ μετεγγραφῆς ἐκ τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου.

'Εκ τῆς 'Εφορείας τῆς Σχολῆς

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Εκ διδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο 'Αθηνῶν και πάσης 'Ελλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† 'Ο Καλαβρύτων και Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† 'Ο Μονεμβασίας και Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν:

Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.

Λοιπῶν Ναῶν 'Επικρατείας:

30 ἐτησίως.

'Εξωτερικοῦ: δολάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, 'Ο θεμέλιος λίθος.

Π. Τρεμπέλα, 'Η 'Αποστολικὴ παράδοσις και ἡ ζώῃ τῆς 'Εκκλησίας.

Χρυσοστόμου Ι. Νεαμονιτάκη, Νομικοῦ Συμβούλου τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, 'Η διακριτικὴ ἐξουσία τοῦ 'Επισκόπου ἐν τῇ ἀπολύσει ἱεροψαλτῶν και νεωκόρων τῶν 'Ιερῶν Ναῶν.

Γεωργίου Τσανανᾶ, Βοηθοῦ παρὰ τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 'Η ἐν τῇ ζώῃ τῆς 'Εκκλησίας θέσις τῆς θεολογίας.

Παρατηρήσεων στήλη.

'Εκκλησιαστικά χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Κλητήριον ἐπίκριμα.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Μενάνδρου 4—'Αθήναι—Τηλ. 533.805

'Υπεύθυνος Τυπ/φείου Γ. Σ. Χρυσάφης, Σούρμενα